

Verbetermaatregelen van de gastouderopvang

Verbetermaatregelen van de gastouderopvang

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet kinderopvang in verband met verbetermaatregelen van de gastouderopvang (36513).**

De **voorzitter**:

Aan de orde is de behandeling van de Wijziging van de Wet kinderopvang in verband met verbetermaatregelen van de gastouderopvang. Er zijn zeven leden die zich hebben ingeschreven. Die gaan zo in hun eerste termijn het woord voeren. Maar ik heet ondertussen de staatssecretaris Participatie en Integratie van harte welkom. Hij zal straks namens de regering antwoorden.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**:

Als eerste is het woord aan de heer Flach. Hij gaat spreken namens de SGP. Gaat uw gang.

De heer **Flach** (SGP):

Dank u wel, voorzitter. Wij bespreken vandaag een wet die een oplossing moet bieden voor een probleem dat al grotendeels is opgelost. Je zou kunnen zeggen: is die wet dan wel nodig? Dat is een terechte vraag, zeker nu we de achterliggende jaren zien dat er een forse uitstroom is van gastouders uit de sector. De SGP maakt zich hierover grote zorgen.

Allereerst wil ik ingaan op het doel van dit wetsvoorstel: het verbeteren van de kwaliteit van de gastouderopvang. Het wetsvoorstel komt daarvoor met extra kwaliteitseisen. Daarnaast worden via een AMvB nog aanvullende maatregelen uit de kast getrokken. Na de intensivering van het toezicht worden nu opnieuw de teugels voor gastouders aangetrokken. Waarom is er niet voor gekozen de sector zelf de ruimte te bieden om werk te maken van kwaliteitsverbetering? Kan de staatssecretaris aantonen dat extra papierwerk ook daadwerkelijk leidt tot betere gastouderopvang? Eigenlijk is de vraag stellen hem beantwoorden; die garantie is natuurlijk niet te geven. Maar moeten we dit dan wel doen?

Een andere vraag die zich opdringt, is hoe noodzakelijk een wettelijk afgedwongen kwaliteitsverbetering eigenlijk is. De regering verwijst steeds naar cijfers uit de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang uit 2019 en zegt dat de pedagogische kwaliteit bij te veel ouders achterblijft. Dat klopt niet helemaal, want de monitor liet zien dat de kwaliteit van de gastouderopvang vergelijkbaar is met de andere opvangsoorten, maar dat er veel uitschieters naar boven en naar beneden zijn. Dat betekent inderdaad dat er bij sommige gastouders sprake is van een lage pedagogische kwaliteit. Dat is inderdaad onwenselijk. Dat erkent de sector overigens zelf ook en daar wordt aan gewerkt. De

laatste kwaliteitsmonitor laat een heel ander beeld zien. De kwaliteit van de gastouderopvang in Nederland is juist verbeterd. De spreiding tussen gastouders, in de zin van beste tot slechtste, is aanzienlijk afgenomen. Vorig jaar had nog maar 6% van de gastouders een lage educatieve kwaliteit. Dat is weliswaar 6% te veel, maar eerder was dat nog 30%. Erkent de staatssecretaris dat de kwaliteit van de gastouderopvang in de achterliggende jaren aanzienlijk is verbeterd? Is ook onderzocht wat heeft geleid tot deze kwaliteitsverbetering? Aangezien de veronderstelde achterblijvende kwaliteit van de gastouderopvang de dragende motivering onder dit wetsvoorstel was, zakt de bodem onder deze wet vandaan. Is de staatssecretaris dat met mijn fractie eens?

In het hoofdlijnenakkoord is een mooie ambitie te lezen: regeldruk wordt tegengegaan door het Adviescollege toetsing regeldruk en de uitvoeringsinstanties van meet af aan te betrekken bij het bedenken van beleid en wetgeving. Laat diezelfde ATR nou een uiterst kritisch advies hebben uitgebracht over dit voorstel, met het meest vergaande dictum, namelijk: niet doen. De regering schreef nog heel hoogdravend in de memorie van toelichting dat er geen regeldrukgevolgen zouden zijn. De regeldrukwaakhond, die dit kabinet volgens het hoofdlijnenakkoord graag serieus wil nemen, ziet dat dus op z'n zachtst gezegd iets anders. Ik vraag het kabinet daarom alsnog nader onderzoek te doen naar een gerichte aanpak voor de achterblijvers en af te zien van deze generieke wetswijziging. Is de staatssecretaris daartoe bereid? Wil hij daarnaast verkennen welke mogelijkheden er zijn om de regeldruk in de kinderopvangsector te verlagen?

Ik wil graag een paar voorstellen doen om de regeldruk te verminderen. Een voorbeeld van een onnodige maatregel in dit wetsvoorstel is het maximeren van het aantal gastouderbureaus waarbij een voorziening mag zijn aangesloten. Er is namelijk geen enkel verband tussen het aantal gastouderbureaus en de kwaliteit van een gastouderopvang. Daarom heb ik een amendement ingediend om deze overbodige eis te schrappen.

Een ander voorbeeld is de verplichting dat iedere gastouder drie uur coaching on the job moet krijgen. De vraag is of dat noodzakelijk en praktisch haalbaar is. Een gastouder heeft vaak geen vervanger, dus diegene moet dan al voorlezend, met een peuter op schoot, gecoacht worden. En waarom moet iedere gastouder coaching krijgen en wordt dit niet meer gericht ingezet, bijvoorbeeld op de beginnende gastouder of op gastouders die een lagere kwaliteit bieden?

De SGP vindt het logischer dat het gastouderbureau in de praktijk invulling geeft aan de coaching in plaats van dat wij vanuit Den Haag bepalen dat iedere gastouder drie uur coaching nodig heeft. Wat vindt de staatssecretaris van het voorstel om dit over te laten aan de professionals van het gastouderbureau? Ik overweeg een motie op dit punt, dat ook precies een punt is in mijn betoog.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

De heer Flach is een hele goede spreker, dus ik voelde dat punt aan. Een van de aanleidingen in 2018, zo las ik in de stukken, was het verschil tussen de pedagogische vereisten die we aan kinderopvangcentra en aan gastouders stellen. In de Kamer waren er toentertijd vragen omdat het gek is dat we dat aan de ene kant wel vragen en aan de andere kant niet. Ik was benieuwd hoe de heer Flach naar dat punt kijkt.

De heer **Flach** (SGP):

Ik denk dat u dit punt terecht aanstipt. We hebben natuurlijk de formele kinderopvang en de iets minder formele gastouderopvang. Ik denk dat deze een hele waardevolle aanvulling is ten opzichte van de formele opvang. Dat daar wat verschil tussen zit, vind ik niet erg, als dat binnen bepaalde, geaccepteerde bandbreedtes blijft. Je ziet ook juist dat daar forse verbeteringen in zijn opgetreden en dat de sector over het algemeen echt forse stappen vooruit maakt, omdat deze uit zichzelf ook die professionaliteit wil verbeteren.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

In het advies van de Raad van State stond heel duidelijk de afweging tussen kwaliteit en pedagogische doelen; wat kost het, hoe doe je dat. Volgens mij brengt de SGP-fractie nu de regeldruk heel erg naar voren. Toen we het taalvereiste in de kinderopvang neerlegden, omdat het heel goed is voor de ontwikkeling van kinderen als het Nederlandse-taalniveau goed is, werd dat ook ervaren als een regeldrukelement. Een van de meest effectieve dingen die je kunt doen, is taal- en omscholingsvereisten verlagen. Toch denk ik niet dat de SGP daar voorstander van is. In het verlengde van de Raad van State zou de SGP-fractie wat scherper kunnen zijn, wanneer zij de afweging maakt dat zij het onnodige regeldruk vindt. Wanneer denkt zij: nee, dit is de kwaliteitsdoelstelling waard? Ik denk namelijk dat het debat vanavond in die driehoek zit.

De heer **Flach** (SGP):

Dank voor uw vraag. Laat helder zijn: regelloos is nooit aan de orde. Dat is ook de reden dat wij hier vanavond dit debat voeren. Ik probeer in mijn betoog een aantal voorbeelden te noemen van regels waarvan de SGP-fractie vindt dat zij doorgeschoten dan wel onnodig zijn. Ik denk dat we ook zuinig moeten zijn op de gastouderopvang, omdat daar ook een bepaalde vrijheid in zit. Je ziet in de monitor dat de sector echt nadrukkelijk verbeteringen heeft gemaakt. Dat betekent dat zij zichzelf serieus nemen. Maar ik denk dat we ons de luxe niet kunnen veroorloven dat de gastouderopvang nog verder leegloopt, zoals in de achterliggende jaren is gebeurd. We moeten echt op zoek naar die balans tussen wat pedagogisch van essentiële waarde is, waar we niet aan mogen tornen, als een soort ondergrens, en het hele pakket dat ik heb genoemd, van drie uur coaching en het ingeschreven zijn bij maximaal twee bureaus. Dat noemen wij onnodige regels.

De **voorzitter**:

De heer Flach vervolgt zijn betoog.

De heer **Flach** (SGP):

Het derde punt dat ik wil noemen, betreft gastouders bij wie de eigen kinderen ook in de opvang zijn. Zij moeten hen meetellen voor de beroepskracht-kindratio, waardoor de gastouder minder andere kinderen kan opvangen. Bij de reguliere bso wordt 8 jaar gehanteerd als leeftijd van meer zelfstandigheid. Ik verwijs naar het uitstekende amendement van CDA en NSC op dit punt.

Ten vierde. Door de Wet goed verhuurderschap krijgen sommige gastouders van hun verhuurder te horen dat zij hun beroep niet langer in hun eigen huis mogen uitoefenen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Is de staatssecretaris bereid met zijn collega van VRO te kijken naar een uitzondering voor gastouders in deze wet? Daar zou ik graag een

toezegging op hebben van de staatssecretaris.

En tot slot van dit blokje regels: ook de opleidingseisen voor gastouders worden aangescherpt. Daarover is veel onrust in de sector. Wil de staatssecretaris toezeggen dat bestaande gastouders van die eisen worden uitgezonderd?

Dan toegankelijkheid en betaalbaarheid. De aanvullende eisen kosten de gastouders jaarlijks miljoenen extra, terwijl ze het bepaald niet breed hebben. Het afgelopen jaar is het aantal gastouders in een vrije val beland. In acht jaar tijd is het zelfs gehalveerd. Daardoor komt ook de toegankelijkheid van deze opvangsoort verder onder druk te staan. Wat doet dit voorstel met de bestaanszekerheid van gastouders, vraag ik de staatssecretaris. Wat zijn de te verwachten effecten op de toegankelijkheid?

Eerder kostprijsonderzoek liet zien dat er sprake is van onderbetaling. Na eerdere bezuinigingen is het kabinet van plan om de vergoeding in 2026 niet te indexeren. Dat betekent — ik heb altijd geleerd: niet indexeren is bezuinigen — dat ouders in feite opnieuw de rekening gepresenteerd krijgen. Het ministerie werkt nu aan een onderzoek, maar dat verschijnt pas in 2025. Gastouders kunnen niet zo lang wachten, zeker niet als daar ook nog eens extra kosten bovenop komen. Kan de staatssecretaris, gezien de leegloop in deze sector, de verkenning naar de kostprijs naar voren halen? Mijn fractie zou het verstandig vinden om dat onderzoek af te wachten en te bekijken wat dit doet met de toegankelijkheid en betaalbaarheid van het stelsel voordat dit wetsvoorstel in werking treedt.

Voorzitter. Dan kom ik bij mijn conclusie, en die zal geen verrassing zijn. Met een kanon op een mug schieten is nooit een goed idee; het maakt meer kapot dan je lief is. Gastouders doen waardevol werk en zijn voor velen de enige vorm van opvang, bijvoorbeeld voor ouders die geen kinderopvang in de buurt hebben of veel avond- en nachtdiensten draaien. De SGP is daarom geen voorstander van dit wetsvoorstel. Deze wet lost immers het verkeerde probleem op. Ik zeg daarom tegen de staatssecretaris: pak het echte probleem aan en ga de leegloop van de gastouderopvang tegen. Al zijn aandacht zou daarop gericht moeten zijn, en niet op het bieden van een schijnoplossing voor een probleem dat al grotendeels is opgelost.

De voorzitter:

Dank voor uw inbreng. De volgende spreker is mevrouw Welzijn. Zij spreekt namens Nieuw Sociaal Contract. Gaat uw gang.

Mevrouw Welzijn (NSC):

Dank u wel, voorzitter. Het is een wat oude leus, maar Nieuw Sociaal Contract staat er nog steeds achter: de jeugd heeft de toekomst. Goed zorg dragen voor onze jeugd is dus letterlijk van levensbelang. Daarnaast zal iedere psycholoog of psychiater beamen dat een slechte jeugd tot ver in het leven van een volwassene schade toebrengt. Andersom is dat natuurlijk ook waar: een fantastische jeugd is hét elixer voor een sterke start van het leven als volwassene. Het is dus om meer dan één reden belangrijk dat kinderen een fijne jeugd hebben. De baby- en kindertijd zijn heel belangrijke perioden, waarin niet alleen liefde, zorg en aandacht onontbeerlijk zijn, maar natuurlijk ook een goede ontwikkeling. Met die blik kijkt mijn fractie naar dit soort wetgeving.

Voorzitter. Het is mooi dat we in Nederland kleinschalige, flexibele kinderopvang hebben in de vorm van gastouders. Je zal maar tot diep in de nacht een debat hebben of opgepiept worden voor een avonddienst of iets dergelijks. Als de reguliere kinderopvang gesloten is, dan staat daar de gastouder voor ons klaar. Hele sectoren steunen op deze manier van kinderopvang. Mijn man en ik hadden opa's en oma. Daar konden we bij nacht en ontij terecht, met hoeveel graden koorts dan ook. Ze stonden klaar. Je kunt ieder kind zulke grootouders, maar soms zijn opa's en oma's gewoon niet beschikbaar. Mijn fractie pleit er daarom voor om de kleinschalige opvang die gastouders bieden, te omarmen. Natuurlijk wil je als ouder graag liefde, zorg en aandacht voor je kind. Je wil lichtjes in hun ogen zien als je ze weer ophaalt, omdat het zo leuk was. Maar je wil natuurlijk ook dat het veilig is en dat de kwaliteit goed is. Je kunt niet tegen kwaliteitsverbetering zijn. In de basis wil mijn fractie dus ook achter de kwaliteitsverbeteringen staan zoals de minister die beoogt, maar we hebben eigenlijk nog heel veel vragen.

Concreet gaat het hierom, voorzitter. Met welke maatregelen gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat de aanscherping van kwaliteitseisen niet voor een leegloop zorgt of voor het omvallen van gastouders, en hoe voorkomt hij dat ze alleen nog maar gered kunnen worden door de private-equitypartijen? Hoe gaan we de flexibele en kleinschalige kinderopvang behouden?

Dan een vraag over het geld. Klopt het dat de staatssecretaris 16,3 miljoen structureel in te zetten heeft om die kwaliteitsslag te maken? Kan de staatssecretaris vooral aangeven hoe de gastouderbureaus aan dat geld komen? Wat moeten ze daarvoor doen? Hoe moet het besteed worden? Hoe gaat dat gemonitord worden? Welk beoogd effect heeft het en hoeveel tijd heb je dan om dat effect te bereiken?

Voorzitter. In dat verband heb ik de vraag aan de staatssecretaris of het klopt dat er op deze vlakken nog onderzoeken lopen. De uitkomsten zouden pas in 2025 verwacht worden. Wat is dus volgens de staatssecretaris de urgentie? Waarom moeten er nu al wijzigingen worden doorgevoerd, vooruitlopend op de uitkomst van dat soort onderzoeken? Het lijkt een beetje de verkeerde volgorde. Mijn fractie zou het in ieder geval heel erg zonde vinden als gastouders op deze manier toch een beetje weggepest worden. We zijn er al zo veel verloren. We hadden er 50.000 in 2010. Meneer Flach refereerde er al aan: het aantal is intussen meer dan gehalveerd. De timing puzzelt ons dus. Anderhalve dag geleden kwam er nog even gauw een nota van wijziging voorbij. De papers en e-mails van gastouderbureaus en brancheverenigingen druppelen de mailboxen in. Ze zijn zonder uitzondering kritisch. De belangrijkste vraag aan de staatssecretaris is eigenlijk heel simpel: waarom ligt de wet nu voor? Kan dat ook uitgesteld worden, minimaal in afwachting van de uitkomsten van de lopende onderzoeken?

Voorzitter. Ik sluit af met de woorden waarmee ik namens mijn fractie opende: de jeugd heeft de toekomst. Misschien zou je ook nog kunnen zeggen: it takes a village to raise a child. Onze wetgeving moet erop gericht zijn dat de zucht naar regels en regulering niet ten koste gaat van de plezierige kindertijd die onze kinderen willen, of van het werk van de mensen die een bijdrage leveren aan die plezierige kindertijd. Nieuw Sociaal Contract

wil dat kinderen flexibel en veilig opgevangen kunnen worden terwijl de hoeders van onze avonden en nachten aan het werk zijn.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw inbreng. Dan is nu het woord aan mevrouw Van Eijk. Zij spreekt namens de VVD. Mevrouw Maatoug zal als laatste spreken.

Mevrouw Van Eijk (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Kinderopvang vervult een belangrijke rol in het leven van veel hardwerkende Nederlanders. Ik kan daarover meepraten. Met twee voltijdbanen was het gezond en veilig laten opgroeien van onze twee kinderen best een uitdaging. De gastouder en de medewerkers van het kindercentrum waren zeer betrokken en gemotiveerd om bij te dragen aan een sterke basis voor de toekomst van onze kinderen. Tot op de dag van vandaag ben ik ze daar zeer dankbaar voor.

Voorzitter. Binnen de kinderopvang heeft gastouderopvang een belangrijke functie. Het is een onmisbare schakel in het aanbod van kinderopvang. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de kwaliteit in de gastouderopvang gemiddeld genomen vergelijkbaar is met die in de dagopvang en de buitenschoolse opvang, maar dat de variatie groter is, met grote uitschieters aan de bovenkant én de onderkant. De inspectie geeft aan dat de toezichthouders niet voldoende zicht hebben op de kwaliteit van de gastouderopvang. Met de maatregelen uit het wetsvoorstel wordt beoogd om de kwaliteit van gastouderopvang beter te waarborgen en te verhogen. De VVD vindt dat ouders erop moeten kunnen vertrouwen dat de kwaliteit van kinderopvang goed is, ongeacht of hun kind naar een kinderdagverblijf, gastouder of bso gaat. Zo kunnen ouders met een gerust hart aan het werk. Dat is goed voor de arbeidsparticipatie en het draagt bij aan een sterke economie en het welzijn van hardwerkende Nederlanders met jonge kinderen.

Vooropgesteld: het grootste gedeelte van de bestaande gastouders levert uitstekende kwaliteit. Echter, dat nog altijd een substantieel gedeelte van de gastouders opvang biedt van lage of zeer lage pedagogische kwaliteit kan niet onbenoemd blijven. De VVD vindt dat zorgelijk.

Het is goed dat er wetgeving komt met gerichte verbetermaatregelen voor de gastouderopvang om de kwaliteit te verhogen en beter te waarborgen. De VVD wil echter niet dat de kenmerkende eigenschappen van de gastouderopvang, zoals kleinschaligheid, huiselijkheid en flexibiliteit, veranderen als gevolg van dit wetsvoorstel. We vinden diversiteit in de opvang belangrijk. In aanloop naar het door de VVD gewenste stelsel van bijna gratis kinderopvang moet er alles aan worden gedaan om het aanbod te vergroten. De voorgestelde kwaliteitseisen mogen dus niet leiden tot een nog grotere uitstroom van het aantal gastouders. Meer zicht op de redenen van reeds bestaande uitstroom onder gastouders, waaronder regeldruk, is hard nodig. Gerichte acties om uitstroom tegen te gaan moeten prioriteit krijgen.

Ik heb hierover een paar vragen aan de staatssecretaris. Wanneer kunnen we de

resultaten van de aangekondigde onderzoeken verwachten? Hoe wordt samen met de gastouderopvang toegewerkt naar het nieuwe stelsel? Voorzien in een groter aanbod is daarbij van groot belang. Welke acties worden hiertoe genomen en hoe denkt de staatssecretaris het potentieel van nieuwe gastouders aan te boren? Denk aan pedagogische professionals werkzaam in kinderdagverblijven die een aantal jaren of zelfs definitief stoppen op het moment dat zij zelf kinderen krijgen. Het deel van de gastouders en gastouderbureaus dat nog stappen moet zetten om aan de nieuwe maatregelen te voldoen, moet maximaal worden ondersteund. Hoe gaat de staatssecretaris hier uitvoering aan geven?

Voorzitter. Ten slotte wil ik de staatssecretaris bedanken voor het tijdig beschikbaar stellen van het ontwerpbesluit kwaliteit kinderopvang. Daardoor hebben we het concept kunnen betrekken bij de voorbereiding van de behandeling van dit debat. Het is goed om te lezen dat er breed draagvlak is voor de maatregelen. Ik heb hier nog wel een vraag over. In de toelichting wordt gesproken over een gefaseerde of een geleidelijke invoering van de verbetermaatregelen. Hoe ziet dit er precies uit? Hoe verhoudt zich dat tot de aangekondigde en lopende onderzoeken? Hoe zorgt de staatssecretaris ervoor dat deze sporen elkaar versterken en niet tegenwerken?

De heer **Flach** (SGP):

Ik wil aan collega Van Eijk vragen of de VVD zich wil richten op de 6% die nu nog een lage pedagogische kwaliteit biedt of dat ze zich wil richten op de hele sector. Met andere woorden: deze wet invoeren met de onnodige regelgeving die daarbij zit. Ik dacht in haar bijdrage namelijk te horen dat zij de kwaliteit, en daarmee denk ik ook de regels, van de kinderopvang en de gastouderopvang op één lijn plaatst. Misschien kan zij dat nog iets verduidelijken.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik stel de kwaliteitseisen niet specifiek op één lijn. Ik herken en erken dat er verschil is tussen gastouderopvang enerzijds en de opvang in kindercentra en bso aan de andere kant. Als ik het besluit goed heb gelezen, zit die differentiatie er ook heel nadrukkelijk in en wordt daar dus ook rekening mee gehouden. Dus dat is echt wel anders. De heer Flach heeft het in zijn inbreng ook benoemd, maar om de onderkant naar het gewenste niveau te krijgen, zul je wel maatregelen moeten nemen. Vasthoudende aan het feit dat een heel groot deel van de sector al voldoet, gaat het er inderdaad om om juist die groep aan de onderkant verder omhoog te krijgen. Ik ben wel benieuwd naar de reactie van de staatssecretaris op hoeveel inspanning ons dat dan gaat kosten. Degenen die het al goed doen, worden hier overigens waarschijnlijk niet of nauwelijks door geraakt en daarmee is het naar onze mening voldoende gericht.

De heer **Flach** (SGP):

Een laatste vervolgvraag. Daar kijk ik dus heel anders tegen aan, maar dat heeft u in mijn bijdrage gehoord. Met deze wet gaat de 94% die het al behoorlijk goed op orde heeft, nog zwaarder belast worden met allerlei regels. Is dat niet heel ongewenst bij het invoeren van een nieuwe wet? En gebruik je daarmee niet veel te grote maatregelen om een probleem dat zich beperkt tot 6%, aan te pakken? Zouden we dan niet op een heel andere manier moeten kijken hoe we die groep op het gewenste niveau kunnen krijgen? Ik weet nu niet hoe, want ik kan dat niet ter plekke bedenken. Of moeten we ze hun bedrijf laten beëindigen?

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

De heer Flach en ik denken daar inderdaad verschillend over. Ik houd me vast aan het feit dat een heel groot deel van de sector al voldoet aan de kwaliteitseisen of daar misschien nog een aantal stappen in moet zetten. Maar vooral om de continuïteit van dat hoge kwaliteitsniveau vast te houden denk ik dat het goed is dat er kaders en regels zijn waar je je ook op de langere termijn aan hebt te houden.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng. Dan is het woord aan de heer Mulder, die het woord gaat voeren namens de PVV. Gaat uw gang.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Voorzitter. Veel teksten zijn vanavond hetzelfde, merk ik. Ik weet niet of dat de hele portefeuille betreft, maar ik begin in ieder geval ook met de constatering dat gastouderopvang een belangrijke functie heeft binnen de totale kinderopvang. Het is kleinschalig en biedt de benodigde flexibiliteit, en zeker buiten de grote steden is dit belangrijk.

In 2018 en 2019 werden de kwaliteitseisen voor de reguliere dagopvang en de buitenschoolse opvang al verhoogd en vandaag doen we met deze wet eigenlijk hetzelfde voor de gastouderopvang. De wijzigingen betreffen verschillende onderwerpen — ze kwamen al voorbij — maar het loopt van het opstellen van pedagogische doelen tot het coachen van gastouders. Binnen de gestelde doelen gaat het dan weer over het bevorderen van de emotionele veiligheid en de persoonlijke en sociale competentie van kinderen. Mijn bijdrage op dit punt is hetzelfde als die van mijn collega van het NSC: eigenlijk kun je daar niet tegen zijn. Het zijn zaken die je moet willen. Daar staat tegenover dat we aan de andere kant te maken hebben met een uitstroom. Daar gaat het vanavond ook de hele tijd over. Het heeft natuurlijk geen zin om dit allemaal door te voeren als ouders dan niet meer bij gastouders terecht kunnen. Toch ben ik niet zo streng tegen al die kaders. Dat deel ik dan weer met de VVD. Ik had hiervoor een gesprek met wat mensen. Daarin werd gezegd: neem bijvoorbeeld die speeltoestellen; die moet je allemaal niet certificeren. Ik zou het wel prettig vinden als er bepaalde eisen zijn. Als iets niet goed werkt, wil je niet achteraf het probleem hebben dat daarnaar verwezen wordt. Kaders en richtlijnen moeten er dus zijn. Maar als die uitstroom doorzet, dan doen we het ook niet goed. Eigenlijk wil de PVV deze wet dus wel steunen, maar er zou wel iets moeten gebeuren aan die regeldruk. Als de regeldruk namelijk echt de oorzaak is van een verdere uitstroom, dan moeten we het daarin zoeken. Ik vraag de staatssecretaris of het mogelijk is om die twee zaken toch te combineren: meer professionaliteit zonder al te veel regeldruk, in ieder geval zonder verdergaande uitstroom.

We komen later op de amendementen, maar ik heb wel nog een laatste punt. Ik wil de staatssecretaris vragen of het klopt dat sommige gastouders op het moment meer uren schrijven dan de werkelijk gemaakte uren, omdat hun verteld is dat de ouders daar voordeel bij hebben. Kent de staatssecretaris die verhalen en kloppen deze? Zo ja, hoe kunnen we voorkomen dat dit een groot probleem gaat worden?

Voorzitter, dank u wel.

De heer **Flach** (SGP):

Ik heb goed geluisterd naar de bijdrage van collega Mulder. Ik hoor twee kanten van een bepaalde medaille langskomen, maar het kan niet allebei zo zijn. Ik hoor de heer Mulder zeggen: wij vinden dat de regeldruk omlaag moet. Het ATR heeft nu juist gezegd: deze wet leidt tot een enorme verhoging van de regeldruk, dus doe dat niet. Ik ken de PVV als een partij die altijd strijdt tegen de regeldruk. Met een positieve houding ten opzichte van deze wet draagt u daar zelf aan bij, zeg ik via de voorzitter.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Ik heb niet gezegd dat de regeldruk niet omhoog mag. Deze mag alleen niet zo veel omhoog dat daardoor de uitstroom verder toeneemt. Daarom had ik ook het verzoek aan de staatssecretaris om eens te kijken of het toch mogelijk is om die twee kanten van de medaille met elkaar te combineren. Er moet enerzijds wel een bepaalde professionaliseringsslag binnen de sector komen. We vinden dat dat gewoon nodig is. Je wil niet dat er straks zaken fout gaan die we misschien zouden kunnen voorkomen. Ik ben dus voor een groot deel van die maatregelen. Maar mijn vraag is: kunnen we dat op een manier doen waarmee de uitstroom niet toeneemt? Eigenlijk is het stoppen van de uitstroom nog belangrijker dan het tegengaan van de regeldruk. Het zijn een oorzaak en een gevolg.

De heer **Flach** (SGP):

Ik ben het met een heel aantal dingen eens. We moeten inderdaad de schouders zetten onder het tegengaan van de uitstroom. We willen ook niet dat er dingen verkeerd gaan. Laat ik dan de volgende vraag aan de heer Mulder stellen. Denkt hij echt dat het haalbaar is om aan de ene kant deze wet overeind te houden en aan de andere kant iets te doen aan de regeldruk, als het ATR zo'n verstrekkend dictum uitgeeft van "doe het niet"?

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Ik weet niet of het mogelijk is. Ik laat me verrassen. Ik hoop dat het mogelijk is. Met uw amendement laat u zelf zien dat het op bepaalde vlakken al wel mogelijk is. U heeft een heel goed amendement ingediend, waardoor deze wet, wat de PVV betreft, in ieder geval beter wordt. Misschien is het dus mogelijk om een aantal slimme dingen te doen waardoor we hier over enige tijd toch staan en samen concluderen dat het mogelijk is.

De **voorzitter**:

Dank voor uw inbreng en de beantwoording van de interrupties. Mevrouw Van Dijk gaat nu spreken namens het CDA. Gaat uw gang.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Voorzitter. Binnen de kinderopvang heeft gastouderopvang een belangrijke functie. Zo biedt die flexibiliteit voor ouders die beroepen hebben die om deze flexibiliteit vragen. Denk bijvoorbeeld aan de zorg en de politie. Ik heb het over sectoren met krapte, waarin we iedereen heel hard nodig hebben. Ook voorzien ze vaak in een belangrijk deel van het aanbod in dorpen en het buitengebied. En ze leveren simpelweg een heel aantal van de hoognodige plaatsen om het nieuwe kinderopvangstelsel ooit te kunnen realiseren.

Voorzitter. Het is al vaker gezegd vanavond, maar het aantal gastouders daalt al jaren, waardoor de beschikbaarheid van gastouders inmiddels onder zware druk staat. In 2019

waren er nog een kleine 28.000 gastouderlocaties. In januari 2024 waren dat er een kleine 17.000. Dat is een daling van maar liefst 40% in vijf jaar, een verschil van ruim 11.000 gastouderlocaties. Klopt het dat er een onderzoek loopt naar deze enorme daling van het aantal gastouders? Zo ja, wanneer denkt de staatssecretaris dit naar de Kamer te kunnen sturen? Wij zijn namelijk echt op zoek naar maatregelen om dit onwenselijke tijt te keren.

Voorzitter. Dan over het wetsvoorstel. We kennen allemaal de uitspraak "je kind is je kostbaarste bezit". NSC had een mooie uitspraak; deze kennen ze vast ook wel. Als ouder wil je niet hoeven twijfelen over of kinderopvang van goede kwaliteit is. Volgens de memorie van toelichting zit de kwaliteit van gastouders gemiddeld op een vergelijkbaar niveau als kinderopvanginstellingen, maar er zijn uitschieters naar boven en beneden. Wij snappen dus de neiging om hier een ondergrens in te bouwen. Wij krijgen gelukkig ook signalen dat wat betreft de uitschieters naar beneden inmiddels een been is bijgetrokken. Heeft de minister zicht op de actuele stand van zaken ten aanzien van de kwaliteit en op of de kwaliteit inderdaad verbeterd is?

Tegelijkertijd moeten extra kwaliteitseisen uitvoerbaar zijn voor alle partijen en moeten ze financieel haalbaar zijn. Om dat goed te kunnen beoordelen vinden we het proces dat we nu doorlopen toch een beetje ongemakkelijk. De memorie verwijst naar lagere regelgeving, maar die is nog niet helemaal uitgewerkt. Inmiddels is er een ontwerpbesluit gepubliceerd dat iets meer duidelijkheid geeft. Als we de uitvoeringstoetsen van de GGD en de VNG van april lezen, maken we ons toch echt wel zorgen. Zij twijfelen sterk aan de uitvoerbaarheid. Ook twijfelen zij eraan of de voorgestelde kwaliteitsverhoging opweegt tegen de stijgende kosten en regeldruk, zonder dat volgens hen duidelijk is wat de nieuwe eisen precies gaan opleveren voor de kinderen. Zij zien het risico dat veel gastouders zullen stoppen, iets wat gemeenten voor het vraagstuk stelde of zij de nieuwe eisen wel willen en kunnen handhaven. Hoe kijkt de minister naar deze kritische uitvoeringstoetsen? Deelt hij deze zorgen? Zijn met de aanpassingen die inmiddels zijn gedaan deze zorgen weggenomen, of in ieder geval een heel stuk weggenomen?

Voorzitter. We wachten ook nog op de ministeriële regeling. Die zal, zoals we in de stukken lezen, niet worden voorgehangen. Is de staatssecretaris bereid om de ministeriële regeling met nadere uitwerking wél voor te hangen, zodat we hier als Kamer nog iets van kunnen vinden?

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Collega Van Dijk brengt een paar heel goede punten op. Allereerst die uitvoeringskosten, want die zitten met elkaar nu in deze wetsbehandeling. Het lijkt erop dat de paar keuzes die je maakt rondom lagere regelgeving enorm bepalend zijn voor wat de kosten zijn; het is nu onduidelijk of al die kosten gedekt worden. We kunnen lezen in de stukken dat dit in het voorjaar ook zo was. Het lijkt mijn fractie dus heel goed dat het volgende heel duidelijk wordt: wat er ook gebeurt, de kosten die u moet maken om dit goed uit te kunnen voeren — we nemen de uitvoering namelijk serieus — die krijgt u vanuit het Rijk vergoed. Deelt mijn collega dat?

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik kom inderdaad in mijn volgende stukje op de financiële haalbaarheid. Als mevrouw Maatoug mij toestaat om mijn betoog af te maken, dan hoop ik dat ik daarmee antwoord kan geven op haar vraag.

Ik kom ten tweede dus op de financiële haalbaarheid. Het verbeteren van de kwaliteit kost namelijk geld. Dat vraagt een extra investering van gastouders en gastouderbureaus. Waar de branche berekent dat de nieuwe eisen optellen tot €1 à €1,10 extra per uur, stelt het kabinet een verhoging van €0,21 voor. Dat is echt een heel fors verschil. Kan de staatssecretaris dit toelichten?

Voorzitter. Wij hebben ook bredere zorgen over het verdienmodel van gastouders. Die zien ten eerste op de kostprijs. Daar loopt op dit moment ook een onderzoek naar. De kosten voor gastouders zijn namelijk hoog. Denk aan kosten voor opleiding, gemeentelijke leges, pedagogisch verantwoord speelgoed, educatief materiaal, veiligheidsaanpassingen, meubilair, verzekeringen, kosten van bemiddelingsbureaus, eten, drinken, schoonmaak enzovoorts. Wij vragen ons af hoe de staatssecretaris aan een uurtarief van €20 komt. Ziet hij mogelijkheden om bepaalde kosten te verlagen, door bijvoorbeeld de opleiding te koppelen aan het Ontwikkelpad, oftewel het oude STAP-budget, of door nogmaals met gemeenten in overleg te treden over de, soms hoge, leges? Er zijn immers ook veel gemeenten die geen leges rekenen. Het verdienmodel stuit ook op andere drempels. Zo krijgen gastouders geen kinderopvangtoeslag als zij hun eigen kinderen naar de opvang brengen, maar worden ze wel beperkt in het aantal kinderen dat ze mogen opvangen. Samen met NSC hebben wij twee amendementen ingediend om hier verbetering in te brengen.

Voorzitter, tot slot. Als we de optelsom maken, is het dan echt verstandig dat we deze wet nu behandelen, of kunnen we beter de twee onderzoeken en de nadere uitwerking van de ministeriële regeling afwachten? Moeten we niet even alle feiten afwachten, dan het voorstel aanvullen met eventuele bevindingen die uit de onderzoeken naar voren komen, en dan de totaalbalans opmaken? U snapt dat ik daarom ook vraag naar de voorhang.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw inbreng. De volgende spreker is mevrouw Van der Plas. Zij spreekt namens BBB.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Zou de tafel ietsje omhoog mogen?

Voorzitter, mensen in Nederland, gastouders en mensen die op de tribune dit debat volgen, welkom. Vroeger zat je moeder thuis met een kopje thee, ging je na school naar opa of oma, paste de buurvrouw op je of had je een oppas. Zoals net ook gezegd is: it takes a village to raise a child. Met andere woorden: er is een dorp voor nodig om een kind op te voeden. Dat was Nederland ook in die tijd. Je ging na school naar de oppas, naar opa of oma of naar de buurvrouw. Je speelde daar, je werd voorgelezen, je ging

wandelen of je ging naar de speeltuin. Als je bij opa en oma at, leerde je ook nog om je bord leeg te eten en leerde je tafelmanieren; hoe pedagogisch is dat? Dat was allemaal heel gewoon. Generaties zijn daarmee groot geworden.

Tegenwoordig noemen we de buurvrouw, de oppas of opa en oma "gastouders". Toen mijn kinderen klein waren, werd het oppassen verdeeld tussen twee oma's en een oppas. Na school werden er allemaal leuke dingen gedaan. Mijn jongste zoon heeft van de oppas leren koken. Vooral de gehaktballen van oppas Marijke waren een geliefd gerecht. Ik heb hier nog steeds profijt van, want mijn jongste zoon woont nog thuis. Hij kan heerlijke gehaktballen bakken. Dat heeft hij van onze oppas geleerd. Het leven van de oppas en van de kinderen was toen eigenlijk heerlijk simpel.

Sinds meer vrouwen zijn gaan werken, en sinds je als alleenverdiener de rekeningen voor het gezin niet meer kan betalen en dus met z'n tweeën moet werken, is de behoefte aan gastouderopvang groot. Maar het aantal gastouders daalt in rap tempo. Dat hebben we meerdere collega's al horen zeggen. Het wordt zelfs een ongekende uittocht genoemd. Sterker nog, het aantal gastouderlocaties halveerde in de laatste vijf jaar en daar maak ik me ook zorgen over. Deze afname zal er namelijk toe leiden dat er minder opvang beschikbaar zal zijn voor mensen die in sectoren werken, zoals inderdaad de zorg of de politie en ander werk in wisseldiensten, waar al personeelstekorten zijn. Zij zullen mogelijk voor andere banen gaan kiezen.

Daarnaast zal het aanbod afnemen in dorpen en buitengebieden en 60% van de gebruikers woont in deze gebieden. Dat zijn plekken waar mensen het door de krimp van het aantal plattelandsbewoners het vaak al moeilijk hebben met minder voorzieningen in het dorp: de buurtwinkel verdwijnt, de slager verdwijnt, het zwembad verdwijnt en de school verdwijnt en dan ook nog de gastouderopvang. Jongeren gaan studeren in de stad of werken in de Randstad omdat de lonen daar vaak hoger zijn en er meer keuze is tussen banen. Werkende ouders met kleine kinderen gaan vooral weg vanwege het verdwijnen van scholen en andere voorzieningen, zoals de kinderopvang en de gastouders. Dat zijn voorzieningen die de ruggengraat zijn van de leefbaarheid op het platteland. Is de staatssecretaris het daarmee eens?

Voorzitter. De eisen voor dagopvang en buitenschoolse opvang zijn al eens opnieuw bepaald met als doel het verhogen van de kwaliteit. Gastouderopvang werd daarbij buiten beschouwing gelaten, omdat er eerst een zogenoemde "beleidsdoorlichting" moest plaatsvinden. Inmiddels blijkt uit verschillende onderzoeken dat de kwaliteit in de gastouderopvang gemiddeld genomen vergelijkbaar is met die in de dagopvang en de buitenschoolse opvang. De variatie is alleen groter, met uitschieters aan de bovenkant en de onderkant. Wat blijkt verder uit die onderzoeken? Dat er bij de uitschieters aan de onderkant vooral sprake zou zijn van een tekort aan pedagogische kwaliteit. Deze gastouders bieden kinderen gezelligheid en veiligheid, maar zouden dan te weinig met de kinderen doen. In ambtelijke taal heet dit "het activiteitenaanbod is weinig gevarieerd". Maar moeten we wel zo veel belang hechten aan deze pedagogische zaken? Kinderen hebben er vaak al een schooldag opzitten. Is dan niet tijd voor andere zaken. Inderdaad samen spelen, de tuin in, de sloot in, kikkervisjes vangen, gehaktballen koken. Whatever.

Nogmaals, wij bekijken dit ook door de bril van de krimpgebieden waar een gastouderlocatie die veilig is belangrijker is dan een pedagogisch volmaakte opvang. En als er nog meer regels komen, stoppen nog meer gastouders er misschien mee. Is dat wat we willen, vraag ik de staatssecretaris.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Ik ben vegetariër, maar ik krijg heel erg zin in die gehaktbal. Daar ben ik wel nieuwsgierig naar. Het is bijna 3 oktober. Ik zal wel naar het recept vragen achter de coulissen. Mijn vraag ging over de pedagogische vereisten. Een van de dingen die we ook in de onderzoeken zien — dat is iets wat ik heel interessant vond — gaat bijvoorbeeld over taligheid. Er is gastouderopvang door het hele land. Gelukkig, want overall is horecapersoneel en zijn mensen die in zorg werken. Ook in de grote steden vind je veel gastouderopvang. We zien dat bijvoorbeeld door deel te nemen aan een training mensen heel kleine dingen toepassen waardoor kinderen veel taliger zijn, zeker voordat ze naar school zijn gegaan, dat dat heel goed is voor de taalontwikkeling. Dat is iets positiefs, met een heel kleine ingreep. Ik stel de vraag die ik al aan de heer Flach stelde nu aan collega Van der Plas. Het zijn dat soort afwegingen. Je wil die voordelen hebben, maar je wil niet de nadelen van onnodige regeldruk. Hoe ziet de BBB-fractie die afweging?

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Bedoelt mevrouw Maatoug dan taalontwikkeling in de zin van Nederlands of dat kinderen ook Frans of Engels leren of Duitse woordjes of wat dan ook?

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Ik bedoelde de Nederlandse taalontwikkeling en ook de verrijkte taalontwikkeling. Dus we zien driewoordzinnen en vierwoordzinnen en een groter vocabulaire als je begint met school, juist bij kinderen die dat heel erg nodig hebben.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Ik ben gewoon een praktisch mens. Ik zie dat er weer allerlei eisen bij komen en er weer allerlei regels bij komen. En wat als het er dan niet aan voldoet? Krijgt die dan een kwalificatie minder als gastouderlocatie? Nogmaals, ik ben misschien een oude toeke van de oude stempel. Dat kan allemaal heel goed, maar wij groeiden gewoon op. Wij speelden in de buurt met andere kinderen, we waren hele dagen buiten, opa en oma gingen mee; dat is heel goed voor de ontwikkeling. Dat ging allemaal in een soort natuurlijk proces. Mijn moeder heeft ook niet te horen gekregen: mevrouw Van der Plas, u moet nog even een opleidinkje erbij gaan doen om op uw kind of op de buurkinderen te passen. Dat is gewoon nooit gebeurd. Je ziet nu al die eisen. Taalontwikkeling is natuurlijk goed, maar laten we mensen nou ook gewoon eens op waarde schatten en vertrouwen.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Ik snap het helemaal. Dat is volgens mij waarom ik deze vraag aan het stellen ben. Ik hoor al mijn collega's dezelfde soort weging maken: we willen goede kwaliteit voor de ontwikkeling van kinderen, maar we willen niet te veel regeldruk. Ik stel deze vraag, omdat wij in bijvoorbeeld onderwijsdebatten bespreken dat we de leesvaardigheid en de taalontwikkeling van kinderen achteruit zien gaan. Dat soort dingen — ik ga niet de mooie gezegdes van mijn collega's herhalen — hebben ook hiermee te maken. Daarom

vraag ik aan de collega's in dit debat hoe we die weging maken. Dat ga ik straks ook aan de staatssecretaris vragen.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Natuurlijk willen we goede kwaliteit. Maar we willen vooral een veilige en sociale omgeving en dat kinderen het fijn vinden om naar de oppas of, in dit geval, naar de gastouder te gaan. We willen dat ze daar gewoon plezier hebben. We willen dat ze het niet erg vinden om daar te zijn terwijl beide ouders soms lang van huis zijn. We willen dat ze daar gewoon een thuis hebben, dat ze daar een veilige opvang hebben en dat er bijvoorbeeld creatieve dingen met ze worden gedaan. Gastouders zijn ook niet gek; die weten dat ook wel.

Voorzitter. Over de leesvaardigheid: dat ligt echt gewoon bij het onderwijs. De leesvaardigheid is niet door de gastouders achteruitgegaan, hoor.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Dat zei ik ook niet.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Nee, maar als we het over lees- en taalvaardigheid hebben: daar heeft het onderwijs gewoon gaten laten vallen. Dat komt misschien wel door het beleid dat wij het onderwijs opleggen. Want we volgen al die kerndoelen maar. Kinderen moeten van alles en nog wat weten, maar de taalvaardigheid en rekenvaardigheid zijn achteruit gegaan. Nogmaals — dat heb ik in mijn inbreng ook gevraagd — moeten we daar dan, terwijl de kinderen al uit een schoolse omgeving komen, ook nog eens een keer gaan zorgen dat ze met taalontwikkeling bezig zijn? Die kinderen willen gewoon lekker spelen.

Mevrouw **Welzijn** (NSC):

Ik heb genoten van de inbreng tot nog toe. Wij zijn generatiegenoten, dus ik herken heel veel van wat mevrouw Van der Plas aangeeft. Mijn vraag gaat in dit geval over de gastouders. We maken ons in de verschillende inbrengen zorgen om de kinderen en we maken ons zorgen om het geld, maar de gastouder moet ook gewoon een boterham kunnen verdienen. Ik was ook gewoon even benieuwd naar de zienswijze van mevrouw Van der Plas op dat aspect van het hele verhaal, dat de gastouder ook gewoon een boterham kan blijven verdienen. Dan blijft het aantrekkelijk en komt er ook weer instroom.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Natuurlijk ben ik het daarmee eens. Ik heb ook de bedragen gezien, en dan denk ik: waarom doe je dit? Volgens mij verdien je bij de Albert Heijn het dubbele van wat je als gastouder verdient. Dat is verder geen waardeoordeel over het een of het ander, maar die gastouders moeten nog heel veel meer gaan investeren, zeker met dit wetsvoorstel. De beloning blijft daarbij fors achter. Ik vind dus zeker dat zij een goede boterham moeten kunnen verdienen. Ik kan me ook heel goed voorstellen dat er gastouders zijn die zeggen: hier ga ik het niet meer voor doen. Zeker als je dan ook nog meer regelgeving op je af ziet komen, kan ik me heel goed voorstellen dat je dat zegt.

Waar was ik gebleven? Ik ga gewoon even opnieuw beginnen. Misschien heb ik dit stukje al gehad, maar ik begin hier toch even. Nogmaals, we bekijken dit ook door de bril

van de krimpgebieden, waar een gastouderlocatie die veilig is, belangrijker is dan een pedagogisch volmaakte opvang. Als er nog meer regels komen, stoppen nog meer gastouders er misschien mee. Is dat wat we willen, vraag ik de staatssecretaris. Om de kwaliteit beter te kunnen waarborgen, zijn er nu voor de gastouderopvang nadere eisen uitgewerkt. Deze maatregelen moeten de begeleiding van de gastouders verbeteren; gastouders moeten professioneler worden. Dit roept wel een aantal vragen bij ons op. Zo is het nog niet helemaal duidelijk wat de uitgewerkte regels gaan worden. Dan denk ik onder andere aan de aanvullende opleidingseisen voor bestaande en nieuwe gastouders. Dit wordt bevestigd door de branchepartijen: er is onvoldoende zicht op de gevolgen. Dit maakt gastouders onzeker en het zorgt voor onrust. Hierdoor overwegen nog meer gastouders ermee te stoppen. Natuurlijk moet een kind veilig zijn bij een oppas. Maar waarom steeds maar weer regel op regel? Gooien we op deze manier niet het kind met het badwater weg, vraag ik de staatssecretaris.

Hoe kan het minder met de regelcultuur? Ik zou de staatssecretaris willen vragen of hij mogelijkheden ziet om het een tandje minder te doen. Kunnen bestaande onnodige regels niet worden geschrapt? Hiervoor zijn door de sector al goede voorbeelden aangedragen. Zo zou er kunnen worden gekeken naar het schrappen van de verplichte oudevaluaties. We begrijpen vanuit de brancheorganisaties dat deze evaluaties weinig toevoegen aan de bestaande klachtenregisters en dat ouders vaak niet bereid zijn om deze in te vullen. Graag een reactie.

Er loopt momenteel een onderzoek naar de afname van het aantal gastouderlocaties. Wordt de regeldruk voldoende meegenomen in dit onderzoek? Hierbij benadrukken we ook dat er in vergelijking met andere Europese landen al veel regels zijn voor het zorgen voor de veiligheid van kinderen bij gastouders.

Voorzitter. Dit brengt mij ook bij de vraag of het niet logischer zou zijn om eerst de uitkomsten van het onderzoek te hebben, voordat nadere regels voor bijvoorbeeld opleidingseisen worden bepaald. Graag ook hierop een reactie.

Daarnaast vernemen wij dat talloze gastouders in huurwoningen sinds de inwerkingtreding van de Wet goed verhuurderschap van hun verhuurder te horen hebben gekregen dat ze moeten stoppen. Ik wil ook graag hier een reactie van de staatssecretaris op. Het weghalen van locaties is een gevaar voor de hele sector. Ook nieuwe kindcentra en uitbreidingen van kindcentra zijn moeilijk te realiseren door het ontbreken van locaties.

Tot slot, voorzitter. Zoals eerder gezegd, bleek uit verschillende onderzoeken dat de kwaliteit in de gastouderopvang vergelijkbaar is met die in de dagopvang en de buitenschoolse opvang. Er zijn echter zowel aan de bovenkant als aan de onderkant grote verschillen. Is er overwogen om maatwerk toe te passen voor de slechtst presterende locaties aan de onderkant? Zou het mogelijk zijn om door middel van maatwerk uitzonderingen te maken voor gastouderlocaties in krimpgebieden om zodoende de leefbaarheid in die gebieden op peil te houden? Nogmaals, 60% van de gebruikers van gastouderopvang woont in die buitengebieden. Hoe kan het dat hele generaties groot zijn geworden bij de oppas? Waarom moet je een soort professor in de pedagogiek zijn als je op kinderen wilt passen? Ik snap dat je uitwassen wilt verbannen,

maar schieten we zo niet een beetje door?

Ik gun kinderen een oppas zoals mijn moeder en mijn toenmalig schoonmoeder. Ik gun elk kind een oppas zoals onze Marijke. Ik gun de Marijkes van deze wereld minder betutteling en minder regels. Ik gun ze meer tijd om kinderen gehaktballen te leren bakken, kikkervisjes te laten vangen of om mee de sloot in te gaan. Daarmee wil ik graag afsluiten.

Dank u wel.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw bijdrage. De laatste spreker van de zijde van de Kamer is mevrouw Maatoug. Zij gaat spreken namens de fractie GroenLinks-Partij van de Arbeid. Ik maak ook even mijn voornemen bekend om na deze termijn een tweeminutendebat te doen met twee sprekers. Dat gaat over een Europese onderwijsraad. Dan kan de staatssecretaris zijn beantwoording voorbereiden en winnen we wat tijd, want er komt daarna ook nog een ander debat; anders wordt het wel heel diep in de nacht. De staatssecretaris krijgt in ieder geval zeker een kwartier de tijd om zich voor te bereiden, maar ik weet nog niet precies wat de duur gaat zijn van het tweeminutendebat. Maar dan weet u dat even. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Maatoug.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter. Ik zou bijna willen zeggen: mag het spreekgestoelte een beetje omhoog? Ik wist niet dat je dat kon zeggen als je hier stond.

De voorzitter:

Dat kan hoor.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Nou, wat fijn. Dank u wel. Heb ik dat na drie jaar ook weer een keer meegemaakt.

De voorzitter:

U kunt 'm ook zelf bedienen trouwens. Dat zeg ik tegen alle leden. Er zit namelijk een knopje, maar goed.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Het is toch leuker als u het doet, voorzitter.

Ik ga beginnen. Ik ga me niet wagen aan gezegden, maar als we zo veel mooie persoonlijke verhalen hebben gehoord van collega's, dan ga ik bekennen dat een van de redenen waarom ik zo graag woordvoerder ben op dit dossier, naast de mooie woorden van collega Welzijn, is dat ik in een ver verleden een invalpeuterleidster ben geweest. Het was een bijbaantje. Ik had niet de juiste diploma's. Toen heb ik wel echt geleerd wat hard werken is. Het is een van de mooiste vakken die er bestaan. Het zijn mensen die met zo veel liefde op de kinderen van andere mensen passen en kinderen binnen en buiten laten spelen. Het is echt een prachtig vak. Tegen al die mensen — ze heten tegenwoordig volgens mij pedagogisch medewerker — die dit doen als gastouder in de kinderopvang wil ik zeggen: dikke kudos en grote complimenten naar jullie! Dank jullie wel dat jullie voor onze kinderen zorgen.

Ik heb al een paar keer het volgende gevraagd. Voor GroenLinks-PvdA gaat dit debat over de afweging die we maken. Ik herhaal, net als veel collega's, dat de kwaliteit goed is en dat de kinderopvang — daar hebben we het heel vaak met elkaar over — twee doelen heeft. Het gaat om de ontwikkeling van kinderen vanuit het kindperspectief en om de opvang voor ouders. Die twee doelen moeten in balans zijn. Over die afweging gaat wat ons betreft dit wetsvoorstel. Ik heb vragen in drie categorieën. Ik heb vragen over de kwaliteit, vragen over de financiering en vragen over duidelijkheid en hoe deze staatssecretaris de afweging maakt.

Voordat ik dat doe, kom ik bij een soort tweede introductie; dat moet je eigenlijk niet doen, maar ik doe het dan toch. Ik denk namelijk dat we één dimensie in dit gesprek gemist hebben, waarvan ik vind dat het belangrijk is om die te vermelden, ook voor de gastouders die nu naar dit debat kijken. Want dit is een sector die heel veel te dragen heeft gehad in de afgelopen jaren. Het is de sector waar — zie het toeslagenschandaal — een fraudejacht heeft plaatsgevonden. Mensen in die sector zitten daar nog steeds mee. Als je zegt dat je gastouder bent, dan denken we: was daar niet heel veel fraude mee? Dat gedragseffect zien we enorm terug in de uitstroomcijfers. We hoeven daar nu niet heel uitgebreid op in te gaan, maar het was nog helemaal niet benoemd in dit debat. Men heeft met heel veel fluctuaties in regelgeving te maken gehad, dus het is wel belangrijk om deze context te erkennen. Met die bril moet je soms ook naar de cijfers kijken.

Mijn eerste blokje: kwaliteit. Wij zien grote verschillen in kwaliteit, specifiek bij de gastouderopvang. Wij zien in die eerdere rapporten dat ongeveer een kwart, 21%, lage tot zeer lage kwaliteit heeft. We zien hele grote uitschieters naar boven en naar beneden. Er is sprake van een grote distributie. Daar hebben we ons zorgen over gemaakt, ook in de debatten in het verleden. Aan de staatssecretaris wil ik vragen hoe we dat soort uitschieters naar beneden nou voorkomen. Ik heb goed geluisterd naar mijn collega's: niemand wil zeer lage kwaliteit, want het gaat om onze kinderen. Kan de staatssecretaris iets vertellen over het laatste beeld? Het klopt dat de kwaliteit is verbeterd, maar hoe zit dat met die distributie? Is het heel stabiel bij die laagste kwaliteit? Is dat op dezelfde plekken? En op welke plekken zien we dat dan? Over welke kinderen gaat het? Kan de staatssecretaris daar iets over zeggen? En op welke plekken zien we misschien stabiel hoge kwaliteit? Zou de staatssecretaris daar wat numeratieve dan wel kwalitatieve onderbouwing bij kunnen geven in het debat?

Ik stel deze vragen, want zoals wij de wet hebben begrepen, gaat dit debat over het toevoegen van pedagogische doelen vanuit de kwaliteit en de ontwikkeling van de kinderen. Als het zo is dat de lage kwaliteit op sommige plekken terecht komt, zou dat dan iets betekenen voor kansenongelijkheid? Als dat zo is, vindt deze staatssecretaris dat dan een probleem? Wij vragen daar in het verlengde van de vragen van de collega's opheldering over.

Voorzitter. Dan de financiering. Maar ik pauzeer even.

De heer **Flach** (SGP):

Ik hoorde een punt aankomen. Mijn vraag gaat even heel precies over het onderwerp

"kwaliteit". We gebruiken dat containerbegrip allemaal. Maar zit er voor mevrouw Maatoug een verschil in het onderdeel waarover ze het heeft? Ik denk dat we het er snel over eens zijn dat je wil dat gastouderopvang sociale veiligheid biedt. Aan dat stukje kwaliteit wil je gewoon geen concessies doen. Maar mevrouw Maatoug noemt ook regelmatig de pedagogische kwaliteit. Stel nu dat mensen zowel gastouder zijn als eigen kinderen hebben en dat ze een lage pedagogische kwaliteit hebben. Zouden ze dan ook hun eigen kinderen niet meer moeten opvoeden? Moeten daar ook aanvullende regels voor komen? Nee. Daar hebben we toch het onderwijs voor bedacht? Dus: hechten we niet te veel belang aan de pedagogische kwaliteit in de opvangfase?

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Volgens onze fractie gaat het debat vooral over kinderen onder de 4. Dat betreft ook het grootste deel van het gebruik. Ouders gaan werken, dus het kind gaat naar de opvang, want het gaat nog niet naar school. De Kamer heeft in het verleden een debat gehad. Toen hebben we als Kamer gezegd dat we een heel groot gat zien tussen kinderopvang en gastouderopvang in de pedagogische vereisten die we stellen. Dat vonden we een probleem. Dat vonden we vooral een probleem omdat we een concentratie in structureel zeer lage kwaliteit zagen. In de bijdrage van de heer Flach hoorde ik: ik zie een toename; dat is goed, want er is betere kwaliteit over de hele linie. Mijn vragen zagen op het stukje zeer slechte kwaliteit. Vindt daar concentratie plaats? Dat vind ik namelijk relevant om te weten. Daar zitten meerdere dimensies aan. Je komt niet in het bakje "zeer slechte kwaliteit" alleen maar omdat je de derde cursus niet hebt gedaan. Ik noem de 21% uit de rapporten die worden aangehaald. Ik vroeg: Hoe zit dat nu? En hoe ziet de distributie over plekken er uit? Mijn fractie maakt zich daar namelijk hele grote zorgen over. Als wij een structureel beeld zouden zien ... We zijn net als de heer Flach heel blij, omdat het lijkt dat de kwaliteit vooruitgegaan is. We hopen dat dat op alle plekken zo is. Wij denken dat het nuttige informatie is om te weten of we op bepaalde plekken een structureel probleem hebben.

De heer **Flach** (SGP):

Dat is niet helemaal een antwoord op mijn vraag. Ik probeerde het begrip "kwaliteit" in verschillende elementen uit elkaar te rafelen. Er zijn dingen waar je echt geen concessies aan wil doen. Maar er zijn ook ouders die bijvoorbeeld een forse taalachterstand hebben. Die voegen pedagogisch aan de opvoeding van de kinderen gewoon niet voldoende toe. Daar hebben we allerlei maatregelen voor bedacht. Ik noem de voorschoolse educatie, het peuteronderwijs en noem zo maar op. Dat is in het onderwijssysteem geborgd. Is het een ramp als een gastouder een lage pedagogische kwaliteit scoort? Dat is gewoon een hele directe vraag.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Ik denk dat het niet zo'n goed idee is als een gastouder zeer slechte kwaliteit levert. Dat is het antwoord van mijn fractie.

De heer **Flach** (SGP):

Dat is niet helemaal een antwoord op mijn vraag, maar ik denk dat ik het hiermee moet doen. Mijn punt is, denk ik, helder.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Zou u nog wat meer willen zeggen? Ik denk namelijk dat ik de vraag niet begrijp.

De heer **Flach** (SGP):

Dat kan natuurlijk. Dat is eigenlijk wel het beste. Als u het niet begrijpt, dan heb ik het waarschijnlijk niet duidelijk overgebracht. Ik probeer het onderdeel pedagogische kwaliteit even bij de kop te pakken. Is dat nou een doorslaggevend punt? Moet je op basis daarvan zeggen dat als die niet voldoende is, een gastouder op dat vlak bijgeschoold moet worden? Dat doen we toch ook niet bij ouders die, laten we zeggen, een lage pedagogische kwaliteit hebben? Ik weet niet of je dat mag zeggen over ouders. Maar er zijn ouders die, bijvoorbeeld door hun eigen taalachterstand, hun kinderen geen talige omgeving kunnen aanbieden. Dat lossen we nu toch ook niet op in het gezin? Dat doen we toch op scholen? Met andere woorden: moeten we wel zo inzetten op de pedagogische omgeving in een gastouderopvang?

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Ik heb twee antwoorden, maar het kan zijn dat de heer Flach mij overwaardeert en overvraagt. Het eerste is als volgt. Hoe ik het rapport heb begrepen over de zeer lage kwaliteit, is dat het 'm in meer dimensies zat. Die vraag stel ik nu aan de staatssecretaris: waar gaat dat percentage van 21% over? Als er in een memorie van toelichting wordt gesproken over zeer slechte kwaliteit, over welke elementen hebben we het dan? Misschien kunnen we dit gesprek dan in de tweede termijn herzien. Dan de tweede categorie, de wat fundamentele vraag. Misschien zijn we het daar gewoon over oneens. Als we een kinderopvangtoeslag hebben omdat je gaat werken, vindt mijn fractie het heel goed dat er een taaleis is voor medewerkers. Als het zou betekenen dat er zo'n groot tekort is dat we een afweging moeten maken tussen toegang tot gastouderschap en bijvoorbeeld opvang door mensen die geen Nederlands spreken — we weten dat dat echt anders is dan de thuissituatie, want dat is je eigen gezin — vinden wij het wenselijk dat die vereiste er is. Dan is dat een pedagogisch doel waar wij achter staan: dat is beter voor het kind en dat is beter voor ons als samenleving, zeker omdat er ook publieke financiering is.

De **voorzitter**:

Ik geloof dat de heer Flach nu een antwoord heeft op zijn vraag. Mevrouw Maatoug vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Dat is toch het voordeel met wetgeving: met die derde interruptie kom je verder. Normaal stopt het na de eerste en dan praat je langs elkaar heen.

Voorzitter. Ik was bij de financiering. Ik moet heel eerlijk zeggen dat het best wel een puzzel was om de informatie overal vandaan te halen: hoe zit het nou met de dekking van de kosten? Dat zal vast allemaal aan ons leesbegrip liggen, maar ik moest naar de wetwijziging kijken, ik moest naar het indexatiebesluit 2025 kijken en ik moest naar het ontwerpbesluit kijken. Mijn vraag aan de staatssecretaris in dit debat is: kunt u voor ons overzichtelijk maken welke financieringsbronnen er zijn en waarvoor ze gebruikt zijn? Want zoals ik het nu begrijp, wordt een deel van de kosten betaald door — ik moet het goed zeggen — de uurprijzen en een deel door een in de wet apart gereserveerd bedrag. En het lijkt ook nog eens zo te zijn dat de optelsom van de dekking, ook met wat je ophaalt met de uurprijs, hoger is dan het bedrag dat je nu nodig lijkt te hebben. Dat is een klein bedrag, maar er lijkt dus overdekking te zijn. Dan zou ik zeggen: is er dan bewust gekozen voor een kleine bezuiniging? De staatssecretaris helpt me dus heel erg

door even te zeggen: dat komt daarvandaan, dat komt daarvandaan, dat komt daarvandaan en dit is het totaalbedrag.

Daar zitten ook meteen een link en een parallel naar het indexatiebesluit 2026, want ook daar dekken we uit de verlaging van de uurprijzen. Mijn fractie vindt dit niet heel wenselijk, omdat dat onevenredig hard neerslaat bij groepen met lagere inkomens, want die dragen daar allemaal aan bij. Kan de staatssecretaris dus iets zeggen over de inkomenseffecten van deze maatregel voor gastouderopvang en kan hij de inkomenseffecten van het besluit voor 2026 uiteenzetten in het verlengde van de zojuist gestelde vraag?

Dan een vraag in het verlengde van vragen van collega Van Dijk. Als blijkt dat de kosten hoger zijn, bijvoorbeeld voor de uitvoering in de lagere regelgeving, kan de staatssecretaris hier dan toezeggen dat de GGD en gemeenten niet zoals afgelopen voorjaar de hele tijd moeten afwachten of die kosten wel of niet worden gedekt en dat we hier gewoon zeggen dat als daar in de uitvoering meer kosten mee gemoeid zijn, die kosten gewoon door het Rijk worden gefinancierd?

Voorzitter. Dat brengt me op mijn laatste punt. Dat is de duidelijkheid. Net als veel collega's hebben we veel mails gekregen en veel mensen gesproken. Een van de dingen die ik merk, is dat er heel veel verwarring is: wat wordt wanneer van ons verwacht? Ik heb net een paar keer geïnterrupteerd met een vraag over de afweging tussen kwaliteit en regeldruk. De Raad van State vroeg daar ook naar. Een van mijn vragen is of de staatssecretaris kan vertellen hoe het pad er vanaf vandaag uitziet en wanneer wat wenselijk is met de invoering van de wet. Want dat is eigenlijk ook onduidelijk. Ik denk dat het heel fijn is als we in dit debat vandaag een beetje duidelijkheid krijgen over wat van wie wanneer wordt verwacht, welke invulling van de vereisten in de lagere regelgeving er gaat komen en wanneer er gebruik wordt gemaakt van een uitzondering. Misschien gaan we met elkaar een pad schetsen voor hoe we dit gaan doen, want ik deel de opvatting van heel veel collega's: wie kan er nou tegen kwaliteit zijn? Maar hoe doe je dat op zo'n manier dat ondernemers voorbereid zijn en die kwaliteit ook kunnen leveren? Want alleen van bakken papier ... Ja, sommige mensen vinden die heel leuk, maar daar heb je niks aan als het niet werkelijkheid wordt.

De voorzitter:

Hartelijk dank voor uw inbreng.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De voorzitter:

Zoals ik net al aankondigde, gaan we nu kort schorsen. Daarna gaan we het tweeminutendebat doen met de minister van OCW. Daarin spreken maar twee leden. Daarna vervolgen we dit debat, maar het zal minimaal een kwartier duren voordat we weer verdergaan, want de staatssecretaris heeft ook wat tijd nodig. We schorsen nu heel kort.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Verbetermaatregelen van de gastouderopvang

Verbetermaatregelen van de gastouderopvang

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet kinderopvang in verband met verbetermaatregelen van de gastouderopvang (36513).**

De **voorzitter**:

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van de Wijziging van de Wet kinderopvang in verband met verbetermaatregelen van de gastouderopvang.

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**:

We zijn toe aan de eerste termijn van de zijde van de regering. Ik geef de staatssecretaris bij dezen het woord.

Staatssecretaris **Nobel**:

Voorzitter, dank u wel. Ik had het bij mijn eerste debat met uw Kamer een stuk slechter kunnen treffen, want ik krijg in het dagelijks leven zelf ook heel veel te maken met het belang en de waarde van de kinderopvang. In de eerste plaats kunnen mijn partner en ik daardoor werken. Dat is ook de reden dat ik vanavond bij u kan zijn, mede dankzij mijn partner. Die bedank ik ook maar meteen voor alle uren die ze thuis in onze zoon steekt. Maar ik zie ook hoe goed het voor de ontwikkeling van mijn kind is. Vandaag mocht ik mijn zoon bij de kinderopvang afzetten. Ik zie hoe blij hij naar binnen loopt en bij de leidsters in de armen springt. Uit eigen ervaring kan ik dus zeggen dat daar een hele liefdevolle sector achter zit.

De kwaliteit van onze kinderopvang is goed. Velen van u memoreerden dat al. Dat is iets om trots op te zijn. Dat is een groot compliment waard voor alle mensen die zich zo hard inzetten voor deze sector. Dat is ook de reden dat ik volgende week tijdens de dag van de pedagogisch medewerker in ieder geval met bossen bloemen klaar zal staan. Ik heb dus al iets verklapt, maar ik denk dat de bloemen er niet minder door gewaardeerd worden.

Er zijn ook uitdagingen. Velen van u gaven dat ook al aan. Voor veel ouders is het duur, maar denk bijvoorbeeld ook aan de complexe financiering. Dat is ook een van de redenen dat we later, niet vanavond, met elkaar over de stelselherziening van de kinderopvang komen te spreken. Er is dus werk aan de winkel. Ik kijk ernaar uit om daar samen met uw Kamer mee aan de slag te gaan.

Maar we zijn hier vanavond niet om over de kinderopvang als geheel te spreken; we zijn hier om vanavond over de gastouderopvang te spreken. Ook daarbij wil ik beginnen met het uitspreken van mijn waardering richting alle mensen die zich inzetten om mijn kinderen en vele andere kinderen van werkende ouders in Nederland op te vangen.

Het kwam al voorbij dat het gaat over bijvoorbeeld de verpleegkundigen en politieagenten. Er zijn veel ouders die te maken hebben met een onregelmatig beroep. Juist zij maken aanspraak op die gastouderopvang. Het baart mij daarom ook heel erg zorgen dat ik het aantal gastoudergezinnen zie afnemen. Ik wil daar in ieder geval over zeggen dat we daar dus ook samen naar moeten kijken. Dat staat, denk ik, los van wat we vanavond met elkaar bespreken, maar daar kom ik straks nog uitgebreid op terug.

In het reces heb ik zelf de moeite genomen om met een gastouder in gesprek te gaan. Ik denk dat velen van u dat voor mij ook al hebben gedaan. Ik was bij Esmée in Den Haag. Ik heb daar gezien hoe zij alles eigenlijk heel goed op orde had. Zij vertelde mij dat het best wel stak dat een deel van de gastouderopvang het niet goed voor elkaar heeft. Ze zei dat ze het heel ingewikkeld vond dat zij en de gastouderopvang soms toch wel als minder werden gezien in relatie tot de kindervang. Ze gaf aan dat ze het ingewikkeld vond dat zij zich aan al die regels hield, de coaching al op orde had, dat de educatie al geregeld was, dat ze goed contact had met haar gastouderbureau, en dat het werkplan al op orde was. Zij gaf dus eigenlijk aan: wat duurt het lang met die wetgeving; waarom is dat nog niet geregeld? Ik zei: nou, ik ga mijn best doen bij de Kamer; ik ga ervan uit dat zij u daarin zullen volgen en voor de wetgeving zullen gaan staan.

Ik begrijp ook goed dat een aantal van u zegt dat we er wel met elkaar voor moeten zorgen dat er niet onnodig veel regeldruk achter vandaan komt. Ik denk dat het goed is om eerst te kijken waar het wel goed gaat en ons te focussen op waar het uiteindelijk nog niet goed gaat. Want ik gaf al aan dat een derde van de gastouders het werkplan op orde heeft, dat twee derde van de gastouders de coaching op orde heeft en dat voor 70% geldt dat de educatie al op orde is. De wetgeving waar we het vanavond met elkaar over hebben, zorgt dus niet voor de onnodige lastendruk die velen van u vrezen. Voor een heel groot deel van de sector, de gastouderbureaus en de gastouders is dit namelijk al geregeld.

Ook van mijn kant is het wel een zorg dat het aantal plekken in de gastouderopvang dalende is. Ik denk ook dat we het daar een ander moment met elkaar over moeten gaan hebben, maar dat dat helemaal losstaat van de wetgeving die we hier vandaag bespreken.

Ik denk dat het goed is om in het inleidende blok aan te geven waarom we dan wel door moeten gaan met deze wetgeving met deze kwaliteitseisen. Op dit moment is er dus geen ondergrens, wat betekent dat er voor gastouders als Esmée, die het heel erg goed doen, geen waarborg is dat de andere gastouders in de sector, die het misschien minder doen, ook aan die kwaliteitseisen voldoen. Dat is de reden dat we daarmee door moeten gaan. Op het moment dat er iets fout gaat — dat kan natuurlijk gebeuren — willen we namelijk ook dat er waarborgen in de wet zijn om dat te herstellen. We willen dat de GGD, die achter de deur komt kijken, er uiteindelijk ook samen met de sector voor kan zorgen dat de kwaliteit omhooggaat. Ik herken de geluiden uit de Kamer niet dat er geen behoefte zou zijn aan een kwaliteitsimpuls, ook niet vanuit de sector. Dat zeg ik er toch maar nadrukkelijk bij. Het lijkt nu net of de sector niet zou zitten te wachten op de kwaliteitseisen. Ik heb heel veel uitdrukkingen en spreekwoorden gehoord over kinderen. Ik denk dat, voor de meesten van ons die kinderen hebben, zij ons dierbaarste

bezit zijn. Je wilt je niet afvragen of de kwaliteit wel in orde is bij een gastoudergezin. Ik denk dat we hier samen veilig kunnen zeggen dat we willen dat de kwaliteit een extra impuls verdient, net als bij de kinderopvang. Dat verdienen ook de ouders die zich op dit moment wel aan alle regels houden. Om de handhaving goed te kunnen laten verlopen en de GGD en de gemeente meer handvatten te geven, is deze wetgeving echt noodzakelijk.

Ik ga de vragen met u doornemen aan de hand van een aantal blokjes. Zo noemen ze dat hier in Den Haag, geloof ik. Ik hoop dat ik uiteindelijk alle vragen beantwoord.

Laten we beginnen met de noodzaak. Een aantal van u vroeg of we niet kunnen wachten op een aantal onderzoeken die nog lopen. De heer Flach vroeg ook waarom er niet voor gekozen is om de sector zelf meer ruimte te bieden om werk te maken van de kwaliteitsverbetering. Op dit moment zijn er geen normen. De heer Flach stelde dat met dit wetsvoorstel de bodem onder het gastouderopvangsysteem valt. Ik zou het willen omdraaien: er is op dit moment geen bodem. Ik denk dat het juist heel belangrijk is om die bodem vast te stellen met kwaliteitseisen, zodat we ervoor kunnen zorgen dat gastouders die nog niet voldoen aan de hoge kwaliteitseisen daar ook aan kunnen gaan voldoen. Er zijn voor de GGD op dit moment namelijk nog helemaal geen goede, handhaafbare normen. Ik zou die punten verder willen aanscherpen om de kwaliteit uiteindelijk een impuls te geven.

De heer **Flach** (SGP):

De bodempassage was precies andersom. Ik zal het nog even herhalen. De dragende motivering was dat de kwaliteit achterbleef. Daarom zakt de bodem onder deze wet vandaan. Er zit iets dubbels in de inleiding van de staatssecretaris. Aan de ene kant zegt hij dat het al heel goed gaat in de sector, en dat dit dus helemaal niet gaat leiden tot meer regeldruk. De meesten hebben het al op orde. Aan de andere kant hoor ik de staatssecretaris zeggen dat deze wet heel erg nodig is. Daar zit iets dubbels in. Ik wil de staatssecretaris uitnodigen om daarover klip-en-klaar te zijn.

Staatssecretaris **Nobel**:

In die zin kun je op heel veel manieren een parallel trekken met andere wetgeving. Als langs de snelweg staat dat je maximaal 120 mag rijden, houdt het merendeel van de mensen zich daaraan. Er is ook een percentage dat zich er niet aan houdt. Daar hebben we wetgeving voor, zodat we kunnen handhaven. Dat is in de kinderopvang niet heel anders. We willen ervoor zorgen een kleinere groep — want gelukkig is het dat — die er niet aan voldoet uiteindelijk ook aan de hogere kwaliteitseisen gaat voldoen. Ik ben het met de heer Flach eens dat een groot deel van de sector daar al aan voldoet. Voor dat deel van de sector dat niet aan de kwaliteitseisen voldoet, is deze bodem echt nodig. Anders doen we gastouders die hun zaken wel op orde hebben echt tekort.

De heer Flach vroeg of ik kan aantonen dat extra papierwerk echt nodig is. Ik gaf zojuist al aan dat ik denk dat heel veel gastoudergezinnen en gastouderbureaus de educatie, de coaching en het werkplan al op orde hebben. Voor 70%, of voor een derde van de ouders in het geval van het werkplan, is dat al op orde. Deze "bodem", wat ik op zich wel een aardige term vind, is echt nodig voor die gastoudergezinnen en die gastouderbureaus die dit nog niet op orde hebben.

Ja, de kwaliteit is verbeterd, zeg ik richting de heer Flach. Daar ben ik blij mee. De heer Flach zal het met mij eens zijn dat kinderen ontzettend belangrijk zijn. Dat geldt zeker ook voor uw partij, de SGP. We willen gastouderbureaus en gastoudergezinnen die het niet op orde hebben helpen om de kwaliteit omhoog te trekken.

Over de coaching heb ik denk ik al iets gezegd. Wellicht is het goed om ook nog aan te geven dat de wijze waarop we de coaching voorschrijven en het aantal uren dat daarmee gemoeid is heel erg beperkt is. We hebben dat vormvrij gelaten. We zijn met de sector goed in gesprek gegaan over hoe we dat konden doen, om de regeldruk en de lasten zo laag mogelijk te houden. Ik zie daarin helemaal geen belemmering. Op jaarbasis is er drie uur nodig voor educatie. Daarmee denk ik dat de heer Flach het met mij eens is dat je die kleuter best op schoot kunt laten zitten om hem zijn hapje te laten eten. Ergens in dat jaar kunnen echt wel drie uurtjes gevonden worden om aan die taakstelling te voldoen. Bovendien is het vormvrij. Het was namelijk heel belangrijk voor de sector dat we niet alles in een malletje zouden gieten, maar met elkaar zouden nadenken over hoe de kwaliteit verder omhoog kan.

Ik denk dat we het al voldoende over de bodem hebben gehad.

Er lopen inderdaad nog onderzoeken, maar volgens mij hoeft dat ons niet te beletten om nu met elkaar vast te stellen dat die kwaliteitseisen in ieder geval nodig zijn. Ik heb uiteindelijk veel twijfel gehoord over de prijs, maar ik denk dat dat niet iets is wat alleen maar te maken heeft met dit wetsvoorstel. Maar daar kom ik straks nog verder over te spreken. De kwaliteit is gemiddeld goed, maar je hebt niet zo heel veel aan een gemiddelde als je, zoals mevrouw Maatoug aanhaalde, aan de onderkant zeer lage scores ziet. Ik denk dat de wetgeving wat dat betreft nog steeds nodig is, want het kan bijvoorbeeld niet zo zijn dat er kinderen worden opgevangen in onveilige situaties. Ik denk dat geen enkele partij in de Kamer daarvoor weg wil lopen en dat iedereen dat daar waar mogelijk wil repareren.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Misschien komt deze vraag nog aan de orde, maar inderdaad: we constateerden uitschieters naar boven en uitschieters naar beneden. De sector geeft zelf aan dat het been sindsdien echt bij is getrokken. Ik heb de staatssecretaris gevraagd of hij ons daar een beetje in kan meenemen. Kan hij daar misschien nog wat woorden aan wijden? Ziet hij ook dat er sinds dat onderzoek echt wel weer verbeterstappen zijn gezet?

Staatssecretaris **Nobel**:

Er zijn wel verbeterstappen gezet, maar ik blijf toch steken op dat gemiddelde. Een gemiddelde temperatuur is erg fijn, maar als je met je hoofd in de vriezer zit en met je voeten op het gasfornuis staat, is de gemiddelde temperatuur ook aangenaam. Maar uiteindelijk is dat nog steeds niet zo'n heel fijne situatie. Ik denk dat we ervoor moeten waken dat we zeggen: de gemiddeldes zijn in orde, maar de uitschieters naar beneden doen er niet toe. Vandaar ook dat ik nu met deze wet naar de Kamer kom.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Als we het hebben over uitschieters naar beneden en die worden vergeleken met voeten op het gasfornuis, dan maak ik me hele grote zorgen. Ik vraag me dan af of deze

wetgeving überhaupt gaat helpen, want dan hebben we volgens mij een heel ander probleem.

Staatssecretaris **Nobel**:

Dat ben ik met mevrouw Van Dijk eens. Ik denk ook dat zij begrijpt dat het overdrachtelijk was bedoeld. Maar ik denk dus dat het niet verstandig is om met deze wetgeving te wachten. Ik heb ook al een aantal keer aangegeven waarom niet. Ik kom straks nog met u te spreken over de prijs, maar nut en noodzaak zijn er om juist bij de groep die het nu niet op orde heeft, de kwaliteit omhoog te brengen. Dat blijft, denk ik, als een paal boven water staan.

Mevrouw **Welzijn** (NSC):

Ik hoor twee woorden: "helpen" en "handhaven". Ik wil graag weten van de staatssecretaris waar de nadruk op ligt. Het gaat telkens over die pieken aan de onderkant en aan de bovenkant, maar bij die pieken aan de onderkant hoor ik opeens het woord "veiligheid", terwijl dit wetsvoorstel eigenlijk gaat over zaken als pedagogische plannen. Een vraag aan de staatssecretaris: is er sprake van veiligheidsissues en, zo ja, hoe gaat de voorliggende wet daar dan iets aan doen?

Staatssecretaris **Nobel**:

Heel terecht. Het wetsvoorstel ziet inderdaad met name toe op pedagogische aspecten, maar zoals mevrouw Maatoug ook al schetste, speelt er aan de onderkant meer dan alleen de pedagogische kwaliteit die niet op orde is. We zien ook een hulpvraag vanuit de sector: help ons om die kwaliteitseisen omhoog bij te stellen. Ik denk dat dat uiteindelijk in ieder geval geen negatief effect heeft op de veiligheid; laat ik het zo zeggen.

Mevrouw **Welzijn** (NSC):

Dank voor deze partiële beantwoording. Het tweede deel van mijn vraag ging natuurlijk over het aantal onveilige situaties dat we hier te pakken hebben.

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik heb nu niet een antwoord paraat over het aantal onveilige situaties. Als u wilt, kan ik daar best schriftelijk op terugkomen, maar ik denk dat dat eigenlijk niet nodig is, want elke onveilige situatie is er één te veel. Ik denk dat we elkaar daar heel snel op kunnen vinden. Bovendien gaat het ook om de kwaliteit. Uiteindelijk kan het immers niet zo zijn dat sommige gastouders alles op orde hebben, maar dat de gastouders die het niet op orde hebben, in negatieve zin, omdat we geen wet- en regelgeving hebben, een stempel drukken op de gastouderbureaus en op de gastouders die het wel op orde hebben. Ik zou dat ontzettend zonde vinden. De gastouders die ik gesproken heb, zeggen ook: "Ik ben een professional. Ik heb alles op orde en ik wil daar ook erkenning voor krijgen." Ik wil ze die erkenning ook geven. Ik denk dat de Kamer die erkenning ook wil geven. Maar dan moeten we ook iets doen aan de groep die het nog niet op orde heeft.

Ik denk dat we het gehad hebben over het nu behandelen van de wet.

Mevrouw Van der Plas vroeg: natuurlijk moet een kind veilig zijn bij de oppas, maar waarom steeds weer regel op regel? Ik denk dat ze een terecht punt heeft. Mevrouw Van der Plas haalde ook de opa's en oma's aan. Die ben ik ook heel erkentelijk. Dat kan

ik ook maar beter meteen vandaag in het debat gezegd hebben, anders heb ik straks ruzie met mijn schoonmoeder. Ik ga niet met u wisselen over recepten van de gehaktbal, niet publiekelijk in ieder geval. Misschien kunnen we dat op de gang doen. Maar er zit natuurlijk een groot verschil tussen de opa's en oma's die zelf kleinkinderen opvangen en de opa's en oma's die dat als gastoudergezin doen. Die worden namelijk ook door de Staat betaald. Ik weet ook dat mevrouw Van der Plas altijd heel secuur kijkt waar onze belastingcenten naartoe gaan. Als je dan kijkt naar opa's en oma's die dat als gastouder doen, dan zie je dat je daar best wat extra kwaliteitseisen aan mag stellen. Dat doet helemaal niets af aan hoe goed Marijke was. Maar als Marijke geen gastouder was, is er natuurlijk wel een verschil in wat je wettelijk kunt vragen van iemand.

Ik denk dat we het ook over de generaties hebben gehad.

Het CDA vroeg ook of we niet alle feiten af moeten wachten. Ik denk dat het zeker goed is om die onderzoeken te bespreken. Ik denk ook dat we misschien nog een extra debat met elkaar moeten voeren over hoe we die uitstroom uiteindelijk tegen kunnen gaan. Ik denk wel dat het belangrijk is om te noemen dat het aantal gastouders dat afneemt een stuk groter is dan het aantal kinderen dat wordt opgevangen. Dat is volgens mij niet gewisseld. Dat loopt dus ook niet helemaal synchroon met elkaar. Dat doet niets af aan het feit dat ik het een zorgelijke ontwikkeling vind en dat ik ook vind dat we daarnaar moeten kijken. Mevrouw Van der Plas gaf de suggestie om te kijken in hoeverre krimpgebieden of het platteland misschien een ander patroon vertonen dan Rotterdam of Den Haag. Dat vind ik een goede suggestie, want ik kan me best voorstellen dat er regionale verschillen zijn. Maar ik denk niet dat dat afdoet aan de wetgeving die nu voorligt.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Wat ik met de opa's, oma's en de buurvrouw als oppas bedoelde, is dat dat vroeger eigenlijk iets natuurlijks was. Er werd op je gelet en het was vanzelfsprekend dat je na schooltijd werd opgevangen als je vader of moeder werkte. Daar zijn hele generaties groot mee geworden. Ik snap ook wel dat de staatssecretaris zegt dat we ook wel wat eisen mogen stellen omdat de gastouders door de belastingbetaler betaald worden. Natuurlijk mag je wat eisen stellen. Zaken zijn ook veranderd in de loop van de jaren. Misschien is het gevoelsmatig, maar vroeger had je toch het idee dat je buiten iets veiliger was in de stad. Ik denk dat het op het platteland nog steeds veilig genoeg is, maar in de stad zijn er wel wat dingetjes veranderd. Als je belasting betaalt, mag je natuurlijk wel wat eisen. Maar waar het om gaat, is dat er regels op regels zijn. Het is niet zo dat je een soort van vrijbrief hebt om zo veel regels als je maar wilt uit te storten over gastouders omdat ze van belastinggeld betaald worden. Het moet wel proportioneel zijn. We zien dat gastouders afhaken door die extra regelgeving bovenop lage betaling. Dat wordt ook gewoon aangegeven door gastouders en brancheverenigingen. Dan spannen we het paard achter de wagen. Dan gaan we misschien het kind met het badwater weggooien. Dat is eigenlijk waarop ik op doelde met die extra regelgeving. We hebben in het hoofdlijnenakkoord afgesproken dat we minder regeldruk willen, maar ondertussen zijn we toch weer regels aan het bedenken.

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik denk dat ik mevrouw Van der Plas best kan bedienen. Onnodige regels moeten we

niet willen. Ik denk dat de heer Flach heel terecht zei: regelloos zal het ook niet zijn. Ik heb daarover gesproken met de sector. Welke regels hebben we de afgelopen jaren afgezwakt of überhaupt afgeschaft? Ik heb daarover een staatje voor u paraat. Sta mij even toe om dit met de Kamer te delen, voorzitter. We zijn bijvoorbeeld anders gaan kijken naar de speeltoestellen. Naar aanleiding van de internetconsultatie hebben we gezegd: in hoeverre moeten we de ontwikkeling van een kind heel stringent volgen? Ik ga nog kijken naar de bestaande regels die je kunt schrappen in de ministeriële regeling. We hebben een aantal maatregelen bewust niet opgenomen. Een aantal van u heeft daarnaar gevraagd. Dat ging bijvoorbeeld over het mbo-niveau. U vroeg dat volgens mij zelf ook: in hoeverre moet die scholing omhoog? We hebben met de sector afgesproken dat we de mbo 3-opleiding niet als vereiste gaan invoeren. Dat zou mooi zijn, maar het is geen vereiste.

We hebben gekeken naar het verder aanscherpen van andere opleidingseisen. Denk ook aan de taaleis. Ik kan alvast in de richting van het CDA aangeven dat we voornemens zijn om in ieder geval te kijken in hoeverre we de STAP-subsidie erbij kunnen betrekken, zodat het niet ook nog een opeenstapeling van kosten wordt voor de gastouderopvang. Ik denk dus dat er echt veel gebeurd is vanuit de zijde van het kabinet. Het is goed om te blijven herhalen dat wat we nu aan nieuwe eisen voorstellen voor het leeuwendeel van de gastouderbureaus, maar ook de gastoudergezinnen, wel al in orde is. Twee derde van de mensen heeft de educatie op orde. 70% heeft de coaching al geregeld zoals we zouden willen voorschrijven. Het is vormvrij, zeg ik er nogmaals bij. Voor 35% geldt dat het werkplan op orde is. Ik ben dus niet heel erg bang dat deze nieuwe eisen ertoe leiden dat er hele grote groepen binnen de gastouderopvang door regeldruk worden bedolven.

Mevrouw **Welzijn** (NSC):

Volgens mij klopt dat, omdat het al gebeurd is. We hadden in 2010 50.000 gastouders. Stel dat een x percentage van wat daar nog van over is nu in merendeel voldoet aan de kwaliteitseisen. Dan vergeten we de hele groep die de afgelopen jaren afgehaakt is. Het lijkt er dan dus op dat het argument van de staatssecretaris situationeel is, in de context van het hier en nu. Maar we hebben ook de opgave om ervoor te zorgen dat die instroom weer groter wordt en dat mensen weer enthousiast worden voor dit vak. Tenminste, mensen zijn al enthousiast voor het vak, maar dan moeten ze er ook hun boterham mee kunnen verdienen.

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik denk dat er twee dingen naast elkaar spelen. Hoe kan het dat het huidige aantal gastouders ten opzichte van de situatie in het verleden zo erg gedaald is? Dat kan nooit door die eisen komen, want die zijn nog niet vastgelegd in nieuwe wet- en regelgeving. Het is overigens wel goed dat veel gastouderbureaus en gastoudergezinnen daaraan voldoen, maar er is nog geen wet. Die kunnen dus onmogelijk de oorzaak zijn. Ik wacht uiteraard, net als u, de onderzoeken af. Een logischere verklaring lijkt in ieder geval te zijn dat opa's en oma's die vroeger ingeschreven stonden bij een gastouderbureau, vanwege leeftijd en natuurlijk verloop, niet meer bij die gastouderbureaus staan ingeschreven. Dat laat onverlet dat het volgens mij goed is om dit als Kamer nog een keer verder op te pakken. We hebben de gastouderbureaus echt keihard nodig, zeker in de plattelandsgebieden en in de minder dichtbevolkte gebieden, omdat kinderopvang

daar gewoon lastiger te regelen is. Ik denk dus dat het zeker goed is om dat bij de kop te pakken, maar dat doet niets af aan de kwaliteitseisen die nu voorliggen.

De heer **Flach** (SGP):

Het is goed dat de staatssecretaris een aantal regels opnoemt die niet zijn doorgevoerd. Maar ik kan me voorstellen dat een aantal van de regels die in deze huidige wet staan, bij een volgende staatssecretaris zomaar zouden kunnen sneuvelen. Neem bijvoorbeeld — misschien gaat u daar straks nog op in — het gegeven dat je maar bij twee bureaus ingeschreven mag zijn, of neem die drie uur coaching. Ik heb begrepen dat je nu al een diploma nodig hebt als gastouder. Je zou kunnen zeggen: wat voegt die drie uur coaching dan nog toe? Met andere woorden: zijn we nu niet gewoon weer nieuwe, overbodige regels aan het toevoegen die bij de volgende veegronde weer overboord gaan?

Staatssecretaris **Nobel**:

Dat zijn twee vragen. Laat ik maar met de laatste vraag beginnen. Ik denk dat bijleren iets is wat in elke professionele branche heel normaal is. Het lijkt me heel gezond om dat ook in deze branche te doen. Sterker nog, de sector zelf geeft aan: dat lijkt ons ook heel nuttig, maar ga nou niet voorschrijven hoe we dat moeten doen. Ik heb zojuist ook al aangegeven dat drie uur per jaar best te doen is. Dan hoeven we ons geen zorgen te maken over de kleuter op schoot die men eten wil geven. Ik denk dat dit onderdeel daarmee geregeld is. Ik denk dat we ons daar niet zo druk over hoeven te maken. Uw eerste vraag is mij even ontschoten; misschien kunt u mij helpen?

De heer **Flach** (SGP):

Het was een algemene opmerking: zijn dit geen overbodige regels, die bij een volgende veegronde weer overbodig zullen blijken te zijn? Het andere punt dat ik noemde was het gegeven dat je bij maximaal twee gastouderbureaus ingeschreven mag staan. Het lijkt er toch op dat dit vooral voor het registratiesysteem handig is. Maar ik kan op geen enkele manier zien hoe dat de kwaliteit verhoogt.

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik denk dat het goed is om daar inderdaad nog even specifiek op in te gaan. Het zou inderdaad niet uit moeten maken bij hoeveel gastouderbureaus je ingeschreven staat. Maar als er een gastouderbureau is dat helaas niet aan de kwaliteitseisen kan voldoen, maar je bij tien gastouderbureaus ingeschreven staat, wordt het heel ingewikkeld om bij de GGD, of een andere instelling die handhaaft, op de deur te kloppen en te zeggen: "Goh, de eisen zijn niet in orde. Help mij, want ik weet niet bij welk gastouderbureau ik moet zijn". In het verleden is daar ook veel misbruik van gemaakt; dat weet u ook. Er waren heel veel gastouderbureaus en er werd gesleept met kinderen. Er werd gezegd: als jij op mijn kinderen past vanuit een gastouderbureau, doe ik dat voor jouw kinderen. Dat is allemaal heel onwenselijk gebleken en is in het verleden aanleiding geweest om daar nog eens kritisch naar te kijken.

Maar zoals ik al aangaf: het wordt heel ingewikkeld om ervoor te zorgen dat de kwaliteitseisen hoog zijn als men bij heel veel gastouderbureaus staat ingeschreven. Vandaar dat wij dat aantal van twee voorstellen. Ik kan me namelijk voorstellen dat het in gebieden met minder gastouderbureaus en waarin mensen hun kind mogelijk naar gastouderopvang willen sturen, nuttig kan zijn om er bij meer dan één ingeschreven te

staan. Maar ga dat nou niet vrijlaten, want dan wordt het voor de GGD en voor andere instellingen heel lastig om de kwaliteit te handhaven. En nee, ik ben niet heel erg bang, meer in zijn algemeenheid, dat dit ervoor gaat zorgen dat we regels gaan schrappen, want een heel groot deel voldoet er al aan.

Dan kom ik aan bij de geleidelijke invoering. Die vraag stelde de VVD. Hoe kunnen de sporen elkaar versterken in plaats van tegenwerken? Dit is ook iets wat we uitvoerig met de sector hebben besproken. We hebben ook tegen de sector gezegd: als jullie verwachten dat de invoering van deze nieuwe wetgeving ertoe leidt dat we straks problemen krijgen in de uitvoering, moeten we het ook hebben over de termijn die u nodig heeft om dit te doen. Dat hebben we met de sector besproken en die geeft aan: als wij daar ongeveer een jaar de tijd voor krijgen, dan denken we dat dit gewoon een zachte landing kan krijgen. Laten we ervan uitgaan dat uw Kamer inschrijving bij niet meer dan twee gastouderbureaus wil hanteren. Als dat nodig zou zijn, kan dat alsnog in een jaar tijd. Dus daar zit in ieder geval geen klem. Het onderzoek komt in het voorjaar. Dat is een kostprijsonderzoek dat breder is dan alleen dat onderdeel van de wet, maar daar kom ik straks nog verder op terug. Ik denk dat het goed is om daarbij überhaupt verder met elkaar te spreken over de financiering van de gastouderopvang. Het is natuurlijk wel zo dat de gastouders een deel vergoed krijgen van het bedrag. Het staat de gastouders uiteraard vrij om een hoger bedrag te vragen, maar als overheid subsidiëren wij maar een deel.

Er was een vraag over de regeldruk van de heer Mulder. Ik denk dat er uiteindelijk een aantal regels nodig is, maar ik gaf al aan dat we ook hebben gekeken welke regels eraf kunnen en hoe we, ondanks dat we eisen stellen aan de sector, dat behoorlijk vormvrij kunnen doen, zodat er niet een hele grote papierwinkel ontstaat. Dus volgens mij kom ik u daar vanuit het kabinet in ieder geval voor een heel deel tegemoet.

Welke mogelijkheden zijn er om de regeldruk te verlagen, vroeg de heer Flach. We hebben al een aantal dingen geschrapt. U heeft zelf nog een aantal voorstellen gedaan. Ik ben niet over elk voorstel even goed te spreken, maar in de toekomst kunnen we zeker met elkaar kijken waar het qua regeldruk minder kan.

Het CDA vroeg naar de kritische uitvoeringstoetsen van de VNG, de GGD en de GHOR en vroeg of ik de zorgen deel. Ja, die zorgen deel ik. Naar aanleiding van die kritiek hebben we het wetsvoorstel ook aangepast om het pedagogisch werkplan eenvoudiger op te stellen en ook daar niet allerlei eisen te stellen, want dan zijn wel met elkaar onnodige regeldruk aan het organiseren.

Mevrouw Van der Plas vroeg zich ...

De **voorzitter**:

Een ogenblik. Mevrouw Van Dijk heeft nog een vervolgvraag.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Het een en ander is aangepast. Mijn vraag was hoe de reactie van die uitvoeringsorganisaties vervolgens daarop was.

Staatssecretaris **Nobel**:

Dat kunt u raden: die waren positief gestemd. De kritiek die zij hadden was: als u dit doet, voorzien wij problemen in de uitvoering; kunt u daar met ons meedenken? Dat hebben we gedaan en daarmee hebben we denk ik de grootste zorgen weg kunnen nemen.

Mevrouw Van der Plas vroeg of als we met meer regels komen de gastouders stoppen. Ik denk dat we het daar als best veel over hebben gehad. Het is niet zozeer dat er meer regels komen, want we laten het redelijk vormvrij. We willen echter wel met elkaar een bepaalde kwaliteit handhaven. Ja, oké, daar heb je regels voor nodig. Ik heb de heer Flach ook goed horen zeggen dat het niet regelloos kan. We zullen dus toch met elkaar een bepaalde kwaliteit moeten bewaken en dat moeten we zo vormvrij doen als het kan, ook samen met de sector. We zullen wel echt met elkaar een ondergrens moeten bepalen.

Mevrouw **Welzijn** (NSC):

Volgens mij hoor ik de staatssecretaris zeggen dat de onderzoeksresultaten in het voorjaar worden verwacht. Het voorjaar kunnen we bijna aanraken. Zou de staatssecretaris kunnen overwegen om de wetsbehandeling op dat moment met elkaar te verdiepen?

Staatssecretaris **Nobel**:

Dat lijkt me uitermate onverstandig, in de eerste plaats omdat dat niet het enige onderzoek is dat er loopt. Er is nog een onderzoek. Daarvan verwachten we de resultaten in de zomer. Dat betekent dat we bijna een jaar op onze handen gaan zitten. Ik moet weer denken aan het gesprek met Esmée, de gastouder bij wie ik was: waarom is het nog niet geregeld? Ik kan het eigenlijk niet verkopen dat we tegen de gastouders die het niet op orde hebben niet zeggen dat de kwaliteit omhoog moet. Dat doet helemaal niets af aan de zorgen die u heeft over met name de uitstroom en of er wel voldoende geld is voor de sector. Dat zijn eigenlijk de twee grote punten die ik in de Kamer beluister. Het gaat dus niet zozeer om de discussie over het naar het juiste niveau tillen van de gastouderbureaus en de gastouders die zelf nog niet aan de kwaliteitseisen voldoen.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik probeer het tijdpad even scherp te krijgen. We hebben nu de behandeling van de wet. Als de wet wordt aangenomen, treedt die in werking op 1 januari 2025. We hebben daarnaast het besluit. In het besluit liggen alle verbetermaatregelen vast. Daarover hoor ik de staatssecretaris zeggen dat we daar in overleg met de sector een jaar de tijd voor nemen, om te komen tot een zachte landing. Dat betekent dus dat je vanaf 1 januari 2026 die maatregelen in ieder geval in voldoende mate geïmplementeerd moet hebben. Mocht nu blijken, uit enerzijds het kostprijsonderzoek en anderzijds het onderzoek naar de redenen van de uitstroom, dat daar ergens een strijdigheid in zit, kunnen we daar dan op de een of andere manier opnieuw naar kijken? Hoe gaat de staatssecretaris daarmee om?

Staatssecretaris **Nobel**:

We zouden eventueel kunnen kijken naar de uitvoering van de lagere wetgeving. Dat heeft op dit moment niet mijn voorkeur, maar dat zou kunnen. Het heeft niet mijn

voorkeur.

We hebben het volgens mij al gehad over de onnodige regels. Ik heb de hele lijst opgenoemd. We hebben het ook gehad over de kwaliteit van de gastouder en het gemiddelde.

De voorzitter:

Een ogenblik nog. Mevrouw Maatoug heeft nog een vraag over het tijdpad, denk ik.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Dat is natuurlijk relevant voor de wegging die we moeten maken vandaag. De staatssecretaris gaf aan dat dit niet zijn voorkeur heeft. De lagere regelgeving kan een voorhang hebben; een paar collega's vroegen daarnaar. Ik ben een beetje aan het zoeken. We hebben gevraagd om duidelijkheid voor de sector. Maar we hebben ook gevraagd om een beetje duidelijkheid voor de Kamer. Wat zijn nou de momenten? Hoe ziet de timing eruit? Dan weten we wanneer het moment komt dat we het debat met elkaar kunnen hebben dan wel kunnen ingrijpen als de informatie zo is dat we dat wenselijk vinden. In de ideale wereld hoeven we natuurlijk niet in te grijpen, want dan blijkt dat niet nodig. Maar het is wel fijn om te weten of dat in het tijdpad kan. Kan de staatssecretaris, ondanks dat het niet wenselijk is, toch even met ons meedenken?

Staatssecretaris Nobel:

Ik denk dat de situatie zojuist al goed geschetst is door mevrouw Van Eijk. Op 1 januari treedt de wet in werking. Ik werk op dit moment de ministeriële regeling verder uit. Daarin zitten onder andere de opleidingseisen, dus dat kan nog langs uw Kamer.

De voorzitter:

Mevrouw Van Dijk heeft een vraag. Ik hoorde wat u zei, maar u moet het in de microfoon zeggen.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Maar is dat dan ook gewoon een toezegging? Anders gaan we dadelijk weer allemaal moties en voorhangen indienen. Is het een toezegging dat we hierover met elkaar in gesprek gaan in de Kamer voordat de wet definitief geïmplementeerd moet worden?

Staatssecretaris Nobel:

Ik wil die toezegging best doen als dat een regen aan moties en amendementen scheelt, u daarmee het vertrouwen heeft dat u nogmaals daarover in gesprek kan en we daarmee ook de kwaliteit van de wet kunnen verbeteren. Dat wil ik best doen, ja.

Even kijken. Ik denk dat ik de vraag van mevrouw Maatoug over het tijdpad ook enigszins heb beantwoord. Ik heb het ook gehad over onderzoek.

De financiële situatie is het onderdeel dat we nog niet echt met elkaar hebben besproken. Ik denk dat daar één ding uit naar voren komt, namelijk die €0,21. De sector zegt eigenlijk: we hebben niet €0,21 nodig, maar we hebben €1,21 nodig. Daar zit een euro verschil tussen. Hoe kan dat nou? Ik denk dat daarbij twee dingen door elkaar lopen. Aan de ene kant is dat de nieuwe wetgeving die hier, in uw Kamer, nu voorligt. Daarbij komen wij op basis van objectieve gegevens, bijvoorbeeld de vraag hoelang

iemand nodig heeft om zo'n werkplan op te stellen — het gaat om dat soort indicatoren — tot €0,21. De sector zegt eigenlijk: ja, maar dat is gewoon te weinig. Mevrouw Welzijn had het over "een goede boterham verdienen". Die twee dingen staan in principe los van elkaar. Want op de vraag wat je nodig hebt van deze wetgeving, zeggen wij: dat is €0,21. Als u zegt dat u gewoon vindt dat het loon dat gesubsidieerd wordt door de overheid omhoog moet, dan hebben we een andere discussie met elkaar. Volgende week zijn hier de Algemene Politieke Beschouwingen. Ik kan u meegeven dat ik er echt geen dekking voor heb. Structureel gaat het dan om 90 miljoen. Ik denk dat het een hele andere discussie is die u dan met elkaar moet voeren, namelijk of u daarvoor geld wilt uittrekken. Ik kan op dit moment ook geen objectieve redenen bedenken waarom dat nodig zou zijn. Het is dan dus echt een politiek gemotiveerde reden om dat te doen, die zeker niet in deze wetgeving te vinden is.

Daarmee heb ik volgens mij meteen het onderdeel financiën eigenlijk wel behandeld. Daarin zit namelijk het grootste verschil: wat moet er nú en wat vindt de sector als geheel uiteindelijk wenselijk? Daarvoor loopt overigens nog een kostprijsonderzoek. Als u er iets anders mee zou willen, is het sowieso verstandig om dat dan af te wachten.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Betekent dit dat dit ook het antwoord was op mijn vraag, voorzitter?

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik hoop het.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Ik vroeg namelijk om een verduidelijking vanuit de verschillende elementen. Ik zei: we hebben het bij elkaar gepuzzeld, maar we kwamen er niet uit. Daarom vroeg ik: zou de staatssecretaris het per categorie kunnen aangeven? Maar ik wil de staatssecretaris wel helpen met mijn imperfecte lijstje. Wij begrijpen namelijk dat de SMI-maatregel komt uit de verlaging van de uurprijs. De promovendimaatregel komt uit de verlaging van de uurprijs. Toezicht en handhaving van diverse aanpassingen van de kwaliteitseisen komen uit de verlaging van de uurprijs. De kinderopvang BES komt uit de verlaging van de uurprijs. Dan is de vraag of de problematiek rondom de gastouderopvang, waar we het nu over hebben, komt van de verlaging van de uurprijs. Dan hebben we ook nog de verhoging van de uurprijs met die €0,21. Die komt uit de wet, maar dat bedrag wordt niet helemaal bevestigd. Dus die bedragen tellen bij ons niet op. Vandaar de vraag die ik heel gericht stelde: besluit, wet, ontwerpbesluit, verschillende dekkingsmaterialen worden gebruikt ... Ik had twee vragen heel concreet. Eén. Waarom twee bronnen? Kan de staatssecretaris dat uitleggen. En twee. Zou de staatssecretaris ons even kunnen helpen met het puzzeltje: welk bedrag komt waarvandaan? Zo kunnen we die puzzel even leggen. Ik snap dat de staatssecretaris verwijst naar de Algemene Politieke Beschouwingen, maar volgens mij hebben wij nog steeds het budgetrecht. Dus het inzicht in hoe dingen gedekt zijn, is volgens mij heel belangrijk.

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik heb eigenlijk die €0,21 scherp. Volgens mij was het de heer Flach die het volgende vroeg. Wat moet daar dan allemaal voor gedaan worden? Moet daar heel veel worden verantwoord? Nee, dat komt gewoon op die uurprijs. Het puzzeltje zoals u het schetst, kan ik nu in ieder geval niet helemaal reproduceren. Het belangrijkste is dat het

uiteindelijk €0,21 is om tot de eisen te komen die vanuit deze nieuwe wet voorgesteld worden.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Ik snap dat er een discussie is over de €0,21, maar mijn vraag is echt een andere. Dan is mijn vraag: hoe kan ik dan wel die informatie krijgen?

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik wil best die optelsom maken en die nog naar u doen toekomen voordat u stemt. Dan weten we zeker dat we hetzelfde puzzeltje hebben en dezelfde bedragen ook naast elkaar hebben gezet. Als u daarmee geholpen bent, doe ik dat graag.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Dat lijkt me heel fijn, dus dank voor deze toezegging. In dit stukje praatte we weer een beetje langs elkaar heen. Ik had geprobeerd heel specifiek te zijn in mijn vragen, maar het antwoord ging over de €0,21. Ik hoop dus wel dat het dan de goede informatie is, want ik heb echt die informatie nodig om te kunnen stemmen.

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik heb zojuist toegezegd dat u die informatie ook krijgt. Ik weet niet wat ik nog meer kan doen om u goed te bedienen.

De heer **Flach** (SGP):

Als we toch aan het einde van het blokje betaalbaarheid zijn, herhaal ik toch nog een keer mijn vraag. Ik ben begonnen met te zeggen dat het aantal gastouders in een vrije val is geraakt. Vervolgens heb ik gezegd: niet indexeren is bezuinigen. Dan is er een kostprijsonderzoek. Dat gaan we niet afwachten; we gaan toch deze wet al invoeren. De stapeling van die dingen kan een nog verdere val in het aantal gastouders met zich meebrengen. Ik heb concreet gevraagd: kunt u dat onderzoek, die verkenning, naar voren halen? Daaraan gekoppeld: moeten we daarom niet wachten met de invoering van die wet, omdat de stapeling van een nog lagere, niet dekkende vergoeding met deze nieuwe wet kan leiden tot een verdere uitstroom?

Staatssecretaris **Nobel**:

Dat heb ik achter de schermen uiteraard ook gevraagd. Want als een onderzoek sneller kan en als dat meer duidelijkheid geeft aan de Kamer, dan doe ik dat graag. Maar dat lijkt mij niet heel kansrijk. Daar kan ik u dus niet bij helpen. Het is natuurlijk wel zo — dat heb ik eerder ook al aangegeven — dat dit is wat de overheid vergoedt. Een gastouder kan ervoor kiezen om de prijs te verhogen. Dat is dus sowieso een mogelijkheid. Dus als een gastouder aangeeft "het kan niet uit", dan kan die prijs altijd omhoog vanuit de gastouder zelf. Die mogelijkheid bestaat dus nog steeds. Ik wil u ook meegeven dat niet dit jaar maar het jaar ervoor ook een extra bedrag naar het uurtarief toe is gegaan, in positieve zin. Wel ben ik het met u eens — ik ga ook niet weglopen voor pijnlijke maatregelen — dat ik die bevrozing niet heel fijn vond, maar uiteindelijk moeten we er met elkaar voor zorgen dat algeheel de financiën in orde zijn. Dat gaan we volgende week bespreken bij de Algemene Beschouwingen. Dit was voor mij als staatssecretaris op dit dossier dus geen leuke maatregel. Dat mag u best weten.

Mevrouw **Welzijn** (NSC):

Ik had namens mijn fractie nog gevraagd waar die 16,3 miljoen structureel precies voor is. Is dat geld voor gastouderbureaus bestemd? En hoe komen zij dan aan dat geld, aan hun deel van dat geld? Waar moet het aan besteed worden? En hoe monitor je dat het dan ook het beoogde effect heeft? Dat was de set met vragen die ik gesteld had.

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik was in de veronderstelling dat ik die vraag al had beantwoord. Die €0,21 komt gewoon bovenop het uurtarief. We gaan niet in die zin kijken waar men het precies aan heeft uitgegeven. Wel hebben we kwaliteitseisen gesteld. Daar zal de GGD op toetsen. Maar juist om de regeldruk niet verder te laten toenemen, zijn we niet gekomen met een hele set aan maatregelen om mensen verantwoording te laten afleggen over wat er met die €0,21 is gebeurd. Ik heb heel goed gehoord dat uw Kamer vindt dat we de regeldruk niet moeten verhogen en niet regels op regels moeten stapelen. Juist om die reden doen we dat ook niet en zeggen we: die €0,21 komt bovenop het huidige uurtarief.

Mevrouw Van Eijk vroeg nog hoe we gastouders en gastouderbureaus maximaal kunnen ondersteunen om aan de nieuwe maatregelen te voldoen. We hebben met de gastouders zelf en met de gastouderbureaus besproken wat ze nodig hebben voor de uitvoering, en om daar geen onnodige eisen te stellen. We moeten bijvoorbeeld niet te veel vragen als het gaat om hoe de educatie moet worden vormgegeven en dat soort zaken, zodat het uiteindelijk wel behapbaar blijft. Want mensen die andermans kinderen opvangen, doen dat niet om een hele papierwinkel in te vullen. Die doen dat om liefdevol andermans kinderen op te vangen.

Voorzitter, ik ben inmiddels aanbeland bij het blokje overige vragen. Ik hoop dus dat ik geen vragen ben vergeten.

De **voorzitter**:

Ogenblik. Mevrouw Maatoug nog.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter, u geeft veel ruimte, want het is wetgeving. Dit is het laatste punt in dit blokje. We gaan er, denk ik, nog veel over spreken. Eerst gaat er 0,04 af om andere dingen te betalen. Dan komt er geld bij om dit wetje te dekken. Dan stel ik vragen, maar krijg ik mijn antwoorden niet. En daarna komt er een indexatiebesluit waarvoor we ook weer dekking weghalen! We hebben het er in onze commissiedebatten over gehad dat je dat met indexaties en met dit soort geld niet wil. Dat wil je gewoon stabiel hebben. Ik snap dus heel goed dat er veel vragen vanuit de sector zijn. Ik wil de staatssecretaris even het signaal meegeven dat dit heel lelijke, kleine budgetpolitiek is. Maar daar komen we op een ander moment over te spreken.

Staatssecretaris **Nobel**:

Ik denk dat het goed is om richting mevrouw Maatoug aan te geven dat ik best in de gaten heb wat de orde grootte is van de bedragen die in deze sector omgaan. U weet namelijk net als ik dat we de komende jaren uiteindelijk structureel 2,9 miljard in deze sector willen investeren. Laten we het hier dus niet alleen over de kleine bedragen hebben die straks richting deze sector gaan, maar ook over de hele grote bedragen. Het kabinet wil daar in deze periode echt mee aan de slag voor deze sector.

De **voorzitter**:

Mevrouw Maatoug. Maar ik wil graag geen heel breed debat, want dat gaat nog komen.

Mevrouw **Maatoug** (GroenLinks-PvdA):

Ja, voorzitter, heel kort. Ik probeerde een signaal mee te geven dat niet ging over de ordegrootte van het bedrag en de bezuinigingen, maar over de voorspelbaarheid van de overheid. Op basis van dezelfde knoppen er nu eens geld bij doen en er dan weer af halen is niet te doen. Je wil consistentie. Daar gaat het me om. Het gaat over betrouwbaar bestuur. Ik hoop dat de staatssecretaris dat snapt.

Staatssecretaris **Nobel**:

Zeker. Ik denk ook dat een onderdeel daarvan is dat we als kabinet laten zien dat we structureel een heel groot bedrag in de sector willen steken. We gaan hier nog een hele stelselherziening met elkaar bespreken. Het moet eenvoudiger en we willen het geld niet meer via de ouders laten lopen, maar juist via de gastouderopvang. Ik denk dat we elkaar daar heel goed gaan vinden. Ik heb zojuist ook al in de richting van de heer Flach gezegd dat het bevriezen niet per se een maatregel was die ik als staatssecretaris heel erg prettig vond. Maar uiteindelijk moet iedereen in zijn of haar begroting pijnlijke keuzes maken en maatregelen nemen om de financiën van het land in orde te houden. Daar gaan we volgende week met elkaar over uitweiden.

Mevrouw Van Eijk vroeg zich af hoe er wordt samengewerkt met de gastoudersector, richting het nieuwe stelsel waar we zojuist ook al even kort over spraken. Het is nog een stelselontwerp, dus we zullen nog veelvuldig met elkaar in gesprek gaan. Ik ben blij dat ik in het reces met zowel gastouders als de branche al gesprekken heb kunnen voeren. Die zal ik bij het nieuwe stelsel ook nauw betrekken.

Tot slot de vraag van, geloof ik, mevrouw Van der Plas en meneer Flach. Zij zeiden bezorgd te zijn over het feit dat mensen die nu in een huurwoning zitten en toch gastouder willen zijn, door de huidige wetgeving worden belemmerd. Ik kan de toezegging doen dat ik graag bereid ben om daarover met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in gesprek te treden. Ik denk wel dat het vanuit de wetgeving ingewikkeld zal worden, maar daarop wil ik samen met haar even schriftelijk bij u terugkomen. Ik heb die signalen vanuit de sector namelijk ook ontvangen. Ze baren mij ook zorgen, want er zijn veel mensen die in een huurwoning wonen. Ik denk ook aan het verhaal waar de VVD en anderen van u aan refereerden: hoe kunnen we ervoor zorgen dat er juist weer meer mensen gastouder worden? Daar is dit misschien een heel belangrijk onderdeel van. Ik wil dat dus graag met haar bespreken en er schriftelijk bij u op terugkomen.

Voorzitter. Daarmee heb ik de vragen van de Kamer volgens mij beantwoord.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Eentje nog niet. Is de staatssecretaris op de hoogte van het feit dat er een verhaal gaat over extra uren?

Staatssecretaris **Nobel**:

U heeft gelijk. Die signalen hebben mij ook bereikt. Ik kan u wel zeggen dat het in ieder geval niet op grote schaal is.

De **voorzitter**:

Dat was uw termijn. Ik vraag de woordvoerders om even bij me te komen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**:

We hebben even overlegd. Omdat er op nadrukkelijk verzoek van de Kamer nog een debat moet plaatsvinden over de ebi, stel ik nu voor dat we de tweede termijn van dit debat verplaatsen naar de week na de Algemene Politieke Beschouwingen. Want het is wetgeving en die kan dan zorgvuldig worden afgerond en niet in de rand van de nacht, terwijl er ook nog een ander debat moet plaatsvinden. Ik dank de staatssecretaris dus van harte voor zijn eerste termijn en ik dank de leden voor hun inbreng. Dit wordt dus over twee weken vervolgd.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**:

We schorsen een ogenblik en dan gaan we over naar het debat over de ebi.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.